

คดีปกครองเกี่ยวกับด้านการศึกษา

จัดทำโดย

นางสาวอมรรัตน์ ชีวังกูร

นักวิชาการศึกษาคำนาฏการพิเศษ

หัวหน้าฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตพญาไท

เอกสารฉบับนี้ เป็นความรู้เบื้องต้นในเรื่องคดีปกครองเกี่ยวกับด้านการศึกษา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับคดีปกครอง การฟ้องคดีปกครองในข้อพิพาทที่เกี่ยวกับด้านการศึกษา (ประกอบด้วยคดีปกครองที่อยู่ในเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง และเงื่อนไขในการฟ้องคดีปกครอง) ตลอดจนแนวคำวินิจฉัยคดีปกครองเกี่ยวกับด้านการศึกษาที่น่าสนใจ

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ในการจัดทำรายงานฉบับนี้ จะมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจและต้องการหาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ “คดีปกครองเกี่ยวกับด้านการศึกษา” ไม่มากก็น้อย

นางสาวอมรรรัตน์ ชีวังกูร

นักวิชาการศึกษาคำนาฏการพิเศษ

หัวหน้าฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตพญาไท

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
คดีปกครองเกี่ยวกับด้านการศึกษา	1
การฟ้องคดีปกครอง	3
แนวคำวินิจฉัยคดีปกครองเกี่ยวกับด้านการศึกษา	10
(1) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องการไว้ทรงผมของนักเรียน	11
(2) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องการขอมีหรือเลื่อนเป็นวิทยฐานะเชี่ยวชาญ	15
(3) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องการปฏิเสธไม่รับเด็กเข้าเรียน	17
(4) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องการประพุดิฉิดจรรยาบรรณของวิชาชีพ	20
(5) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องการย้ายข้าราชการครูฯ	24
(6) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องกระทำผิดวินัยกรณีผู้สาว	27
(7) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องการรับจ้างทำผลงานวิชาการประเมินวิทยฐานะ	30
เอกสารที่ค้นคว้า	34
ผู้จัดทำ	35

คดีปกครองเกี่ยวกับด้านการศึกษา

คดีปกครอง คือ ข้อพิพาทระหว่างประชาชนกับหน่วยงานรัฐ/หน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่รัฐ/เจ้าหน้าที่ โดยที่ฝ่ายรัฐได้กระทำการไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การออกกฎ/ระเบียบ/ข้อบังคับ ที่ไม่เป็นธรรม การเพิกถอนใบอนุญาตโดยมิชอบ การไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ หรือการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ที่เป็นข้อพิพาทของหน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชน หรือหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ ของรัฐด้วยกันเองก็ได้ โดยที่การฟ้องร้องคดีปกครองยังมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนและรักษา ความชอบธรรมในการบริหารราชการแผ่นดิน คดีปกครองจึงถือเป็นกลไกสำคัญในการสร้างดุลยภาพระหว่าง อำนาจรัฐและสิทธิเสรีภาพของประชาชน อีกทั้งเป็นช่องทางในการตรวจสอบการใช้อำนาจของหน่วยงานรัฐและ เจ้าหน้าที่ให้อยู่ภายใต้หลักนิติธรรม ด้วยระบบการพิจารณาคดีที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน และไต่สวนคดีโดยศาล ทำให้ ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก นอกจากนี้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนการ ฟ้องคดียังช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์ระหว่างคู่กรณีส่งผลทำให้การบริหารราชการแผ่นดิน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

สถานศึกษา ถือเป็นหน่วยงานทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธี พิจารณา คดีปกครอง พ.ศ. 2542 เนื่องจากมีอำนาจหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษา และใช้อำนาจ มหาชนในการบริหารงานทั้งโรงเรียนขั้นพื้นฐานและมหาวิทยาลัย โดยที่สาระสำคัญเกี่ยวกับสถานศึกษาในฐานะ หน่วยงานทางปกครอง คือมีความเป็นนิติบุคคล กล่าวคือสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ระเบียบบริหารราชการต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนด ถือเป็นหน่วยงานทางปกครองที่มีอำนาจบริหารจัดการศึกษา การจัดการศึกษาเป็นบริการสาธารณะ และมีการจัดการศึกษาของสถานศึกษาภาครัฐถือเป็นภารกิจหลักที่รัฐ ต้องจัดให้ประชาชน ทำให้การดำเนินงานต่างๆ อยู่ภายใต้กฎหมายปกครอง โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากร ด้านการศึกษาและเจ้าหน้าที่ถือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากปฏิบัติหน้าที่มิชอบหรือล่าช้าเกินควร ผู้เสียหายสามารถ ฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ โดยมีศาลปกครองที่มีอำนาจพิจารณาข้อพิพาทเกี่ยวกับสถาบันการศึกษา ทั้งการดำเนินงานของรัฐและเอกชน เช่น คดีเกี่ยวกับการดำเนินการด้านพัสดุ คดีเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง คดีค่าบำรุงการศึกษาต่าง ๆ คดีการลงโทษนักเรียน/นักศึกษา คดีที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษา เช่น การพ้นสภาพนักศึกษา การสอบและการประเมินผล การบริหารงานบุคคล (ย้าย/เลื่อนตำแหน่งครู) และการรับนักเรียนเข้าศึกษา ตลอดจนคดีทางวินัยข้าราชการครู โดยเน้นคุ้มครองสิทธิผู้เรียนและการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการใช้ดุลพินิจว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

คดีปกครองด้านการศึกษา คือ ข้อพิพาททางกฎหมายระหว่างหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เช่น โรงเรียนของรัฐ, หน่วยงานของรัฐ , กระทรวงศึกษาธิการ , ครู) กับเอกชน (นักเรียน, นักศึกษา, ผู้ปกครอง) หรือระหว่างหน่วยงานรัฐด้วยกันเอง อันเกิดจากการใช้อำนาจทางปกครองที่ไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย หรือละเลยต่อหน้าที่ในการจัดการศึกษา ทำให้ได้รับความเสียหายในเรื่องการจัดการศึกษา โดยเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกครอง ซึ่งผู้เดือดร้อนเสียหายสามารถฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อให้เพิกถอนคำสั่งหรือแก้ไขให้ถูกต้องได้

ปัจจุบันได้เกิดการฟ้องร้องคดีพิพาทของสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการฟ้องร้อง ระหว่างนักเรียน/นักศึกษา กับสถานศึกษา ระหว่างเจ้าหน้าที่/บุคลากรภายในสถานศึกษา หรืออาจจะเป็นการฟ้องร้องระหว่างสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ไม่ว่าจะเป็นบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง การร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ลงโทษเจ้าหน้าที่ทางวินัย การร้องเรียนการจัดการศึกษา การร้องเรียน สถานศึกษาหรือเจ้าหน้าที่ เป็นต้น จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและเจ้าหน้าที่ของ สถานศึกษา นอกจากจะต้องมีความรู้ด้านกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือต่างๆ แล้ว ก็ควรต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ กฎหมายปกครองเพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตาม กฎหมายและดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมาย หลีกเลี่ยงดำเนินการที่ฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อการบริหารจัดการของสถานศึกษา

เอกสารฉบับนี้ เป็นความรู้เบื้องต้นในเรื่องคดีปกครองเกี่ยวกับด้านการศึกษา เป็นเรื่องข้อพิพาททางปกครองเกี่ยวกับด้านการศึกษา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับคดีปกครอง การฟ้องคดีปกครอง (ประกอบด้วยคดีปกครองที่อยู่ในเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง และเงื่อนไขในการฟ้องคดีปกครอง) ตลอดจนแนวคำวินิจฉัยคดีปกครองเกี่ยวกับด้านการศึกษาที่น่าสนใจ

การฟ้องคดีปกครอง

ในการฟ้องคดีปกครองในข้อพิพาท มีข้อพิจารณาเบื้องต้นในเรื่อง **คดีปกครองที่อยู่ในเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง และ เงื่อนไขในการฟ้องคดีปกครอง** ดังนี้

1. คดีปกครองที่อยู่ในเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

คดีปกครองที่อยู่ในเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง มีข้อพิจารณา ดังนี้

1.1 คู่พิพาทในคดีปกครอง ต้องเป็นหน่วยงานทางปกครอง หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 **มาตรา 3** กำหนดว่า

“**หน่วยงานทางปกครอง**” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือ พระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจ ทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง

“**เจ้าหน้าที่ของรัฐ**” หมายความว่า

- (1) ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง คณะบุคคล หรือผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครอง
- (2) คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจ ในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใดๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล และ
- (3) บุคคลที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตาม (1) หรือ (2)

“**คู่กรณี**” หมายความว่า ผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดี และให้หมายความรวมถึงบุคคล หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเข้ามาเป็นคู่กรณีด้วยการร้องสอด ไม่ว่าจะโดยความสมัครใจเอง หรือโดย ถูกคำสั่งศาลปกครองเรียกเข้ามาในคดี ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรืออาจถูกกระทบจากผลแห่งคดีนั้น และเพื่อ ประโยชน์แห่งการดำเนินกระบวนการพิจารณา ให้รวมถึงผู้มีสิทธิกระทำการแทนด้วย

1.2 คดีปกครองที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 **มาตรา 7**

ศาลปกครองแบ่งออกเป็นสองชั้น คือ

(1) ศาลปกครองสูงสุด

(2) ศาลปกครองชั้นต้น ได้แก่

(ก) ศาลปกครองกลาง

(ข) ศาลปกครองในภูมิภาค

ศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้นอาจแบ่งเป็นแผนกหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น และจะให้ที่มีอำนาจในคดีประเภทใดหรือคดีในท้องที่ใดซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของแต่ละศาลนั้น แยกต่างหาก โดยเฉพาะก็ได้ ทั้งนี้ ให้ออกเป็นประกาศประธานศาลปกครองสูงสุดโดยความเห็นชอบของ ก.บ.ศป. ประกาศ

ประธานศาลปกครองสูงสุดตามวรรคสอง เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับ

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง กำหนดว่าศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่งหรือการกระทำอื่นใดเนื่องจากกระทำโดยไม่มีอำนาจ หรือ นอกเหนืออำนาจหน้าที่ หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น หรือโดยไม่สุจริต หรือมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือมีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น หรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ

(2) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่ตามกฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(3) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิด หรือความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(4) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

(5) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาล เพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด

(6) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 72 ในการพิพากษาคดี ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดค่าบังคับอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) สั่งให้เพิกถอนกฎหรือคำสั่งหรือสั่งห้ามการกระทำทั้งหมดหรือบางส่วน ในกรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1)

(2) สั่งให้หัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามหน้าที่ภายในเวลาที่ศาลปกครองกำหนด ในกรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลย ต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร

(3) สั่งให้ใช้เงินหรือให้ส่งมอบทรัพย์สินหรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ โดยจะกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขอื่นๆ ไว้ด้วยก็ได้ ในกรณีที่มีการฟ้องเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือการฟ้องเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

(4) สั่งให้ถือปฏิบัติต่อสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่มีการฟ้องให้ศาลมีคำพิพากษา แสดงความเป็นอยู่ของสิทธิหรือหน้าที่นั้น

(5) สั่งให้บุคคลกระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย

ในการมีคำบังคับตามวรรคหนึ่ง (1) ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดว่าจะให้มีผลย้อนหลัง หรือไม่ ย้อนหลัง หรือมีผลไปในอนาคตถึงขณะใดขณะหนึ่งได้ หรือจะกำหนดให้มีเงื่อนไขอย่างใดก็ได้ ทั้งนี้ ตามความเป็นธรรมแห่งกรณี

ในกรณีที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนกฎ ให้มีการประกาศผลแห่งคำพิพากษาดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา และให้การประกาศดังกล่าวมีผลเป็นการเพิกถอนกฎนั้น

โครงสร้างของศาลปกครอง ศาลปกครองแบ่งออกเป็น 2 ชั้น ประกอบด้วย

1. ศาลปกครองชั้นต้น มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง เว้นแต่คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด (**มาตรา 10 พระราชบัญญัติจัดตั้งฯ**)
2. ศาลปกครองสูงสุด มีอำนาจพิจารณาพิพากษา (**มาตรา 11 พระราชบัญญัติจัดตั้งฯ**) ดังนี้
 - 2.1 คดีพิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทตามที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดประกาศกำหนด
 - 2.2 คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของพระราชกฤษฎีกา หรือกฎที่ออกโดยคณะรัฐมนตรี หรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี
 - 2.3 คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจศาลปกครองสูงสุด
 - 2.4 คดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น

1.3 คดีปกครองที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองใน 4 กรณีหลัก ได้แก่ คดีอุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น คดีที่กฎหมายกำหนดให้ยื่นต่อศาลปกครองสูงสุดโดยตรง คดีเกี่ยวกับความชอบของกฎหมาย และคดีพิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท เป็นศาลอุทธรณ์ที่ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 **มาตรา 11** ศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ดังต่อไปนี้

- (1) คดีพิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทตามที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดประกาศกำหนด
- (2) คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของพระราชกฤษฎีกา หรือกฎที่ออกโดยคณะรัฐมนตรี หรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี
- (3) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจศาลปกครองสูงสุด
- (4) คดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น

** คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของกฎ ได้แก่ พระราชกฤษฎีกา หรือ กฎที่ออกโดยคณะรัฐมนตรี หรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

** คดีพิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท เป็นคดีที่กฎหมายกำหนด ให้เป็นที่สุดในระดับหนึ่ง แต่ยังสามารถนำมาฟ้องศาลปกครองสูงสุดได้ตามที่ที่ประชุมใหญ่ประกาศกำหนด

** คดีที่กฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจศาลปกครองสูงสุด คดีบางประเภทที่กฎหมายจัดตั้งศาลปกครองหรือกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ

** คดีที่มาจากการอุทธรณ์ (ศาลปกครองสูงสุดทำหน้าที่ศาลอุทธรณ์) คดีที่คู่กรณี ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองกลางหรือศาลปกครองภูมิภาค) โดยต้องยื่นภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำพิพากษา

1.4 คดีพิพาทที่ไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง

โดยที่คดีพิพาทที่ไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 9 วรรค 2 ได้แก่

- (1) คดีเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร
- (2) การดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ
- (3) คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร

ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลล้มละลาย หรือศาลชำนาญพิเศษอื่น

โดยที่คดีพิพาทที่ไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง หากยื่นฟ้องต่อศาลปกครอง ศาลจะจำหน่ายคดีและให้ผู้ฟ้องคดีไปยื่นฟ้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจแทน เช่น

** การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร เป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับคำสั่งทางวินัยทหาร

** การดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) เป็นการบริหารงานบุคคลที่ เกี่ยวกับผู้พิพากษาตามกฎหมายระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

** คดีที่อยู่ในอำนาจศาลชำนาญพิเศษ เป็นคดีที่ต้องฟ้องต่อศาลเฉพาะทาง เช่น ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลล้มละลาย หรือศาลเยาวชนและ ครอบครัว

** คดีที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลยุติธรรม เป็นเรื่องพิพาทส่วนตัวที่ไม่ได้ใช้อำนาจปกครอง

** คดีที่ศาลปกครองสูงสุดเคยมีคำสั่ง/วินิจฉัยว่าไม่อยู่ในอำนาจ เช่น คำขอให้ศาลมีคำสั่งค้ำประกันให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตใช้อาวุธปืน (เป็นการก้าวล่วงดุลพินิจเจ้าหน้าที่) คดีขอให้เพิกถอน ประกาศประกวดราคา หลังจากทำสัญญาจ้างไปแล้ว หรือการฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายความ

2. เงื่อนไขในการฟ้องคดีปกครอง

ผู้ที่ประสงค์จะยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองจะต้องพิจารณาเงื่อนไขการฟ้องคดีปกครองก่อนยื่นคำฟ้อง ดังนี้

1. เป็นผู้มิสิทธิฟ้องคดีปกครอง

1.1 ผู้ฟ้องคดีต้องมีความสามารถตามกฎหมาย โดยต้องไม่เป็นบุคคลผู้ไร้ความสามารถ (ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ) ซึ่งหากจะฟ้องคดีจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ยกเว้น กรณีผู้เยาว์ที่อายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี จะฟ้องคดีด้วยตนเองได้ต่อเมื่อศาลอนุญาต (ข้อ 25 - 27 แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2543)

1.2 ต้องเป็นผู้เดือดร้อนเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อน หรือเสียหายโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (มาตรา 42 วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งฯ)

- ใช้หลักผู้เสียหายอย่างกว้าง คือเพียงได้รับความกระทบกระเทือนจากการกระทำนั้น อันเนื่องจากการกระทำ หรืองดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง กล่าวคือในคดีที่ฟ้องเพิกถอนกฎหรือคำสั่ง หรือคดีละเลยล่าช้า ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) และ (2)

- ใช้หลักผู้เสียหายอย่างแคบ คือต้องเป็นคู่สัญญาหรือผู้ถูกกระทำละเมิดโดยตรง สำหรับคดีละเมิดหรือคดีสัญญาทางปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) และ (4) โดยในส่วนของคดีสัญญานั้น นอกจากเป็นคู่สัญญาแล้วยังต้องถูกโต้แย้งสิทธิแล้วเท่านั้น

1.3 ในส่วนคำขอบังคับหรือคำขอท้ายคำฟ้องต้องเป็นข้อความแสดงความต้องการของผู้ฟ้องคดีว่าประสงค์ให้ศาลปกครองพิจารณาพิพากษาคดีหรือมีคำสั่งอย่างไรเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน หรือเสียหายที่ได้รับ ซึ่งคำขอนั้นต้องเป็นคำขอที่ศาลปกครองมีอำนาจสั่งให้ได้ตามกำหนดไว้ในมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

2. ต้องดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหาย

ก่อนนำคดีมาฟ้อง หากเป็นคดีที่มีกฎหมายกำหนดให้ดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ผู้ประสงค์จะยื่นฟ้องคดีจะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อน เช่น กรณีที่มีกฎหมาย กำหนด ให้ต้องอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ผู้ประสงค์จะฟ้องคดีจะต้องอุทธรณ์คำสั่งนั้นก่อนภายในเวลาที่กฎหมาย กำหนด เมื่อเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการได้วินิจฉัยอุทธรณ์หรือไม่ได้วินิจฉัยอุทธรณ์ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือภายในเวลาอันสมควร ผู้ประสงค์จะฟ้องคดีจึงมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้กรณีที่มีกฎหมาย กำหนดให้ต้องอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองแต่ผู้ประสงค์จะฟ้องคดีไม่ได้อุทธรณ์คำสั่ง หรืออุทธรณ์คำสั่งแล้วแต่ยังไม่ทราบผลการพิจารณา และยังอยู่ในระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์แต่ผู้ประสงค์จะฟ้องคดีกลับรีบนำคดีมาฟ้องศาลปกครองจะมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องนั้นไว้พิจารณา (มาตรา 42 วรรคสอง พระราชบัญญัติจัดตั้งฯ)

3. ต้องยื่นฟ้องภายในกำหนดระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดของแต่ละประเภทคดี

3.1 กรณีที่ฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนกฎหรือคำสั่งทางปกครองต้องฟ้องภายใน 90 วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี (มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1)) หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนด 90 วัน นับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าว หรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่เห็นว่า ไม่มีเหตุผล (มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (2)) ทั้งนี้ เว้นแต่มีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น (มาตรา 49 พระราชบัญญัติจัดตั้งฯ)

3.2 คดีเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3)) ต้องฟ้องภายใน 1 ปี (มาตรา 51 พระราชบัญญัติจัดตั้งฯ)

3.3 คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง (มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (4)) ต้องยื่นฟ้องภายใน 5 ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี (มาตรา 51 พระราชบัญญัติจัดตั้งฯ)

3.4 หากเป็นคดีเกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะหรือสถานะของบุคคลจะยื่นฟ้องเมื่อใดก็ได้ และในบางกรณีถ้าคู่กรณีมีคำขอหรือศาลปกครองเห็นเองว่าคดีที่ยื่นฟ้องเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา การฟ้องคดีแล้วนั้น จะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่น ศาลปกครองจะรับไว้พิจารณาก็ได้ (มาตรา 52 พระราชบัญญัติจัดตั้งฯ) สำหรับการนับระยะเวลานั้นต้องนับตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/3 วรรคสอง ไม่นับวันแรกแห่งระยะเวลา

4. คำฟ้องมีรายการครบถ้วนสมบูรณ์ ต้องจัดทำคำฟ้องโดยมีรายการครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด โดยจะพิมพ์หรือเขียนด้วยลายมือ ก็ได้แต่จะต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้ (มาตรา 45 วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งฯ)

- ชื่อและที่อยู่ผู้ฟ้องคดี โดยจะต้องระบุชื่อและที่อยู่ให้ชัดเจนและเป็นที่อยู่ที่สามารถ ติดต่อได้ เพื่อประโยชน์ในการนัดหมายหรือส่งเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัคดี
- ชื่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ประสงค์จะฟ้องคดี
- การกระทำอันเป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีซึ่งทำให้เดือดร้อนหรือเสียหายต่อผู้ฟ้องคดี
- คำขอว่าประสงค์ให้ศาลปกครองสั่งหรือพิพากษาอย่างไรเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายต่อผู้ฟ้องคดี และต้องเป็นเรื่องที่ศาลมีอำนาจกำหนดค่าบังคับได้
- ลายมือชื่อของผู้ฟ้องคดี

นอกจากองค์ประกอบตามมาตรา 45 วรรค 1 พระราชบัญญัติจัดตั้งฯ แล้ว รูปแบบเนื้อหา คำฟ้องก็เป็นไปตาม มาตรา 45 วรรค 2 วรรค 3 และระเบียบที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2543 ข้อ 32 และ ข้อ 33 โดยที่ลักษณะคำฟ้องและคู่กรณีต้องเป็นไปตามมาตรา 3 พระราชบัญญัติจัดตั้งฯ

5. ค่าธรรมเนียมศาล โดยในการฟ้องคดีปกครองไม่จำเป็นต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล เว้นแต่เป็นการฟ้องคดีขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สินอันสืบเนื่องมาจากคดีพิพาทเกี่ยวกับการทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) (4) ที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลตามทฤษฎีตามอัตราที่ระบุไว้ในตาราง 1 ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หากเป็นคดีที่มีค่าขอปลดเปลื้องทุกข์อันคำนวณเป็นราคาเงินได้ ตามมาตรา 45 วรรคสี่ พระราชบัญญัติจัดตั้งฯ ทั้งนี้ ศาลปกครองมีอำนาจในการพิจารณายกเว้นค่าธรรมเนียมศาล ทั้งหมดหรือเฉพาะบางส่วนได้

6. ต้องไม่เป็นคำฟ้องที่ต้องห้ามตามกฎหมาย ในการฟ้องคดีนั้นต้องไม่เป็นคำฟ้องต้องห้ามตามกฎหมาย ต้องไม่ให้การฟ้องคดีปกครอง เป็นการฟ้องซ้อน ฟ้องซ้ำ และการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ

6.1 ต้องไม่เป็นการฟ้องซ้อน (เรื่องเดียวกันกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณา) เป็นการยื่นฟ้องเรื่องเดียวกัน คู่กรณีเดียวกัน ในขณะที่อีกคดีหนึ่งยังพิจารณาไม่เสร็จสิ้น (**ข้อ 36 (1) ระเบียบที่ประชุมใหญ่ฯ**)

6.2 ต้องไม่เป็นการฟ้องซ้ำ (เรื่องเดียวกันมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว) โดยคดีใหม่ต้องไม่มีคู่กรณีเดียวกันและประเด็นเดียวกันกับคดีที่ยื่นไว้ก่อนหน้า เป็นการนำเรื่องเดียวกัน คู่กรณีเดียวกันที่ศาลปกครอง ได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้วมาฟ้องใหม่ (**ข้อ 97 ระเบียบที่ประชุมใหญ่ฯ**)

6.3 ต้องไม่เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ (มีคำวินิจฉัยแล้ว ห้ามซ้ำในคดีหรือประเด็นที่ได้วินิจฉัยชี้ขาดไปแล้ว) เป็นข้อห้ามไม่ให้ศาลปกครองดำเนินกระบวนการพิจารณาหรือมีคำสั่งใหม่ในประเด็นที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือชี้ขาดไปแล้ว เพื่อให้คำวินิจฉัยเป็นที่สุด เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามกฎหมาย เช่น การแก้ไขข้อผิดพลาดเล็กน้อย หรือการพิจารณาคดีใหม่ (**ข้อ 97 ระเบียบที่ประชุมใหญ่ฯ**)

แนวคำวินิจฉัยคดีปกครองเกี่ยวกับด้านการศึกษา

ในการศึกษาแนวคำวินิจฉัยคดีปกครองเกี่ยวกับด้านการศึกษา จะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวคำวินิจฉัยคดีปกครองที่นำมาเป็นกรณีศึกษา จำนวน 7 คดี ดังนี้

1. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ พร. 1/2568 เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของกฎที่ออกโดยคณะรัฐมนตรีหรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี โดยศาลปกครองสูงสุดพิพากษาเพิกถอนกฎกระทรวงฯ ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนที่ไม่เหมาะสมแก่สภาพของนักเรียน

2. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. 90/2567 เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้เพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดี ศาลปกครองสูงสุดไม่เห็นพ้องด้วย พิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้ยกฟ้อง

3. คดีหมายเลขแดงที่ อร. 45/2562 คดีหมายเลขแดงที่ อร. 46/2562 และคดีหมายเลขแดงที่ อร. 50/2562, คดีหมายเลขแดงที่ อร. 47/2562 และคดีหมายเลขแดงที่ อร. 51/2562 , คำสั่งที่ คร. 268/2562 เป็นคดีเกี่ยวกับการปฏิเสธไม่รับเด็กเขาเรียนของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรณีคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด จำนวน 5 คดี และคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด จำนวน 1 คดี รวม 6 คดีนี้ ถือเป็นบรรทัดฐานสำคัญเรื่องการรับนักเรียนในเขตพื้นที่บริการที่เน้นการพิสูจน์การอยู่อาศัยจริง และการปฏิบัติตามขั้นตอนทางปกครองอย่างครบถ้วน

4. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. 192/2565 เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กรณีครุมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เป็นเหตุให้ถูกพักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้หรือไม่ โดยพฤติกรรมดังกล่าวจึงเป็นการประพฤติผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพครู อันเป็นเหตุให้ถูกพักใช้ใบอนุญาตได้

5. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. 100/2567 เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากคำสั่งทางปกครอง กรณีการพิจารณาการย้ายข้าราชการครู ตามคำร้องขอย้ายกรณีปกติและกรณีพิเศษ)

6. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 546/2560 เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กรณีข้าราชการมีความสัมพันธ์เชิงชู้สาวกับสามีผู้อื่น แม้ไม่มีพยานหลักฐานชัดเจน ก็สามารถลงโทษทางวินัยได้หรือไม่

7. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. 220/2567 เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย กรณีข้าราชการครูรับจ้างทำผลงานวิชาการประเมินวิทยฐานะ ถือเป็นกรกระทำคามผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ พร. 1/2568

**เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของกฎที่ออกโดยคณะรัฐมนตรีหรือโดย
ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี**

คดีพิพาทระหว่าง นางสาว ก กับพวก รวม 13 คน (ผู้ฟ้องคดี) กับ กระทรวงศึกษาธิการ
(ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2)

เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของกฎ เช่น กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ ที่ออกโดยคณะรัฐมนตรีหรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จัดเป็นคดีปกครองที่อยู่ในอำนาจของ ศาลปกครองสูงสุด เป็นศาลแรกและศาลเดียวในการพิจารณาพิพากษา มาตรา 11(2) แห่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ซึ่งสามารถฟ้องได้โดยไม่จำกัด ระยะเวลาหากกฎนั้นยังคงมีผลบังคับอยู่

สรุปข้อเท็จจริงได้ว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งสิบสามคนได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการที่ผู้ถูกฟ้อง คดีที่ 2 ออกกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2518) ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 ลงวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2515 และกำหนดให้การแต่งกายและความประพฤติของนักเรียนชายที่ตัดผมหรือไว้ผม ยาวจนด้านข้างและด้านหลังยาวเลยตีนผมหรือไว้หนวดไว้เครา และนักเรียนหญิงที่ตัดผมหรือไว้ผมยาวเลยต้นคอ ถือว่าไม่เหมาะสมแก่สภาพของนักเรียน ตามความ ในข้อ 4 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 ซึ่งกำหนดดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมความประพฤติและการแต่งกายของนักเรียนให้เป็นไปตามความ ต้องการของรัฐบาลทหาร อันเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเป็นการเลือกปฏิบัติ ซึ่งขัดกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย เป็นการจำแนกบุคคลตามเพศสภาพของการเป็นนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงแล้วกำหนด เรื่องทรงผมให้แตกต่างกัน กีดกันบุคคลที่มีเพศวิถีไม่ตรงกับเพศสภาพตามกำเนิด และกฎกระทรวงดังกล่าวยังให้ อำนาจสถานศึกษาในการควบคุมและจำกัดการไว้ทรงผมของนักเรียน อันเป็นการละเมิด ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทำลายอิสระในการเลือกและควบคุมเนื้อตัวร่างกายของผู้ฟ้องคดีทั้งสิบสามคน ซึ่งขัดกับมาตรา 28 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และหลักกฎหมายปกครองทั่วไป ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการพัฒนา บุคลิกภาพและสิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย จำกัดความคิดของนักเรียนและจำกัดการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ ทางสังคม นำมาซึ่งการลงโทษนักเรียนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎที่มีลักษณะการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กฎกระทรวงดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยหลักสัดส่วนที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิเสรีภาพและประโยชน์ส่วนบุคคล มากกว่าประโยชน์สาธารณะ ขัดต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 6 และมาตรา 7 ผู้ฟ้องคดีทั้ง 13 คน จึงนำคดีมาฟ้องศาลปกครองเพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนกฎกระทรวงฉบับพิพาทดังกล่าว

ศาลปกครองสูงสุด ได้รับคำฟ้องไว้พิจารณา โดยสรุปใจความได้ว่า

อำนาจศาลและเงื่อนไขการฟ้องคดี คดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งสิบสามคนฟ้องว่ากฎกระทรวงที่พิพาท ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้เพิกถอนกฎกระทรวง ซึ่งเป็นกรณีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครอง หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ออกกฎโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง แต่เนื่องจากกฎกระทรวงทั้ง 2 ฉบับ

ออกโดยคณะรัฐมนตรีหรือด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี คดีนี้จึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด เมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งสิบสามคนมีสถานภาพเป็นนักเรียนในสังกัดสถานศึกษาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 จึงเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากกฎกระทรวงที่พิพาท คำขอที่ขอให้เพิกถอนกฎกระทรวงดังกล่าวเป็นคำขอที่ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดค่าบังคับได้ตามมาตรา 72 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งฯ กรณีนี้ ไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการแก้ไขความเดือดร้อนเสียหาย ก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ผู้ฟ้องคดีทั้งสิบสามคน จึงมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองตามมาตรา 42 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งฯ แม้การที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสิบสามคนนำคดีมาฟ้องต่อศาลพันกำหนดระยะเวลาฟ้องตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งฯ แต่ศาลเห็นว่าคดีนี้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม จึงมีอำนาจรับคำฟ้องไว้พิจารณาตามมาตรา 52 แห่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งฯ

เนื้อหาของคดี ผู้ถูกฟ้องคดีโต้แย้งว่า ผู้ฟ้องคดีทั้ง 13 คน นำคดีมาฟ้องเมื่อพันกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งฯ พิเคราะห์แล้วเห็นว่า กฎกระทรวงที่พิพาทมีผลบังคับใช้ กับนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือตั้งแต่อายุ 7 – 16 ปี ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีทั้ง 13 คน นำคดีมาฟ้องเมื่อวันที่ 8 ต.ค. 2563 ขอให้เพิกถอนกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว จึงเป็นกรณีนำคดีมาฟ้องเมื่อพันกำหนดระยะเวลา ในการฟ้องคดีภายใน 90 วัน นับแต่วันที่รู้และควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่กฎดังกล่าวมีผลใช้กับนักเรียนทุกคนเป็นการทั่วไป ถือได้ว่าการฟ้องคดีนี้ เป็นเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม ศาลปกครองจึงรับคดีไว้พิจารณาได้ตามมาตรา 52 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งฯ

ประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปว่า กฎกระทรวงที่พิพาทขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ และพ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติหรือไม่ ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่ากฎกระทรวงทั้ง 2 ฉบับได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการแต่งกายและความประพฤติที่ถือว่าไม่เหมาะสมแก่สภาพนักเรียน กฎกระทรวงทั้งสองฉบับใช้บังคับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 และ พ.ศ. 2518 ซึ่งล่วงเลยมาจนถึงปี พ.ศ. 2542 เป็นเวลา 24 ปี ได้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก และให้ยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติ แต่ให้คงใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติดังกล่าว จนกว่าจะมีการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้ จึงเป็นเหตุให้กฎกระทรวงที่พิพาทยังมีผลบังคับใช้อยู่ หากนับจนถึงวันที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสิบสามคนนำคดีมาฟ้อง นับได้ว่าเป็นเวลา 45 ปี ซึ่งสมัยนิยมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก แต่ยังไม่มีการแก้ไขการไว้ผมของนักเรียนให้เหมาะสมกับวัยและสภาพนักเรียน ดังนั้นกฎกระทรวงที่พิพาท ย่อมไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อพิจารณาความในมาตรา 28 แห่งรัฐธรรมนูญ ประกอบมาตรา 6 และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เห็นว่ากฎกระทรวงที่พิพาท เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมขัดต่อหลักความเสมอภาคอีกทั้งกับไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน กฎกระทรวงที่พิพาทจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยสรุปได้ว่า

กฎกระทรวงฉบับพิพาทที่กำหนด ข้อห้ามสำหรับนักเรียน เกี่ยวกับการไว้ทรงผมและการใช้

เครื่องสำอาง เป็นข้อกำหนดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ การเป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา การเป็นศิษย์ที่ดีของครู โดยกำหนดให้อยู่ในคำสั่งสอนและโอวาทของผู้ใหญ่และระเบียบประเพณี เป็นสำคัญ โดยมีได้คำนึงถึง สภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไป และพัฒนาการของอัตลักษณ์ และบุคลิกภาพของเด็กในแต่ละช่วงวัยจากช่วงวัยเด็กเล็กอายุ 6-7 ปี จนถึงช่วง วัยรุ่นอายุ 13-16 ปี ซึ่งเป็นเด็กที่มีสถานะนักเรียนที่อยู่ในบังคับของกฎกระทรวงดังกล่าว กรณีจึงไม่อาจถือได้ว่า ประกาศของ คณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 และข้อ 1 (1) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2515) แก้ไขเพิ่มเติม โดย กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2518) ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวเป็นกฎที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ และยังอาจมีการบังคับใช้กฎที่พิพาทนั้นอย่างเคร่งครัด จนอาจมี ผลร้ายต่อจิตใจของเด็กที่มีความหลากหลายของอัตลักษณ์ทางเพศ อันเป็นการขัดกับหลักการ และบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ มาตรา 22 วรรคหนึ่ง และมาตรา 26 วรรคหนึ่ง (1) ประกอบกฎกระทรวงกำหนดแนวทางการพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อเด็ก พ.ศ. 2549 ข้อ 1 เมื่อพิเคราะห์ตามมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ซึ่งบัญญัติว่า นักเรียนและนักศึกษาต้องประพฤติตนตามระเบียบของโรงเรียน หรือสถานศึกษา และตามที่กำหนด ในกฎกระทรวง เห็นว่าระเบียบของโรงเรียนและสถานศึกษาย่อมหมายความรวมถึงกฎระเบียบเกี่ยวกับทรงผมของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนด้วย โดยหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง กำหนดความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ซึ่งอาศัยอำนาจตามมาตรา 6 วรรคหนึ่ง และมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ซึ่งแม้กฎกระทรวงดังกล่าว จะมีได้มีข้อกำหนด เกี่ยวกับทรงผม นักเรียนอย่างเฉพาะเจาะจงไว้ แต่ข้อ 2 ของกฎกระทรวงฉบับนี้ ก็ได้กำหนดให้โรงเรียนหรือสถานศึกษามีอำนาจออกระเบียบว่าด้วยความประพฤติของนักเรียน และนักศึกษา ได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงนี้ โรงเรียนหรือสถานศึกษาจึงอาจกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการไว้ทรงผมนักเรียนไว้เป็นส่วนหนึ่งของข้อกำหนดเกี่ยวกับการแต่งกายของนักเรียนโดยพิจารณาให้สอดคล้องตามหลักการเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กและคำนึงถึงการพัฒนาอัตลักษณ์และบุคลิกภาพที่เหมาะสมตามช่วงอายุของนักเรียนได้

ส่วนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอ้างว่า กฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2515) แก้ไข

เพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2518) ได้แก่นิยามคำว่า การแต่งกายกับทรงผมไว้ และตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ มิได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องทรงผมไว้ กฎกระทรวงดังกล่าวจึงยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ นั้นเห็นว่า การไว้ทรงผมเป็นองค์ประกอบย่อยที่สามารถจัดรวมอยู่ในเรื่องของการแต่งกาย ตามกฎระเบียบของโรงเรียนที่นักเรียนสังกัด ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอาจกำหนดเป็นนโยบาย หรือแนวปฏิบัติ โดยให้โรงเรียนและสถานศึกษาวางระเบียบเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนตามแนวนโยบาย หรือ

มาตรฐานกลางที่กำหนดโดยให้คำนึงถึงหลักการเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีของนักเรียน และการมีส่วนร่วมของนักเรียนสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนท้องถิ่นด้วย กรณีนี้จึงไม่อาจอ้างมาตรา 88 ที่บัญญัติว่าบรรดา กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 ให้คงใช้บังคับต่อไปได้ แต่ต้องถือว่าข้อ 4 ของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 และข้อ 1(1) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2515) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2518) เป็นกฎที่ถูกยกเลิกไปโดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ เนื่องจากประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 ซึ่งเป็นฐานแห่งอำนาจในการออกกฎกระทรวงที่พิพาทมีเจตนารมณ์ที่ขัดกับหลักการและบทบัญญัติมาตรา 22 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ ประกอบกับเมื่อพิจารณาเนื้อหาของกฎกระทรวงฉบับที่พิพาท ซึ่งกำหนดลักษณะทรงผมของนักเรียน โดยมีได้คำนึงถึงพัฒนาการของบุคลิกภาพของเด็กในแต่ละช่วงวัยและความหลากหลายของอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลตั้งที่วินิจฉัยมาแล้วข้างต้น จึงถือว่ากฎกระทรวงดังกล่าว จำกัดเสรีภาพในร่างกายของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุตามมาตรา 26 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงเป็น กฎที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและใช้บังคับมิได้ตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ศาลปกครองสูงสุดพิพากษาให้เพิกถอนกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2518) ลงวันที่ 6 มกราคม 2518 ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 ลงวันที่ 22 เมษายน 2515 นับแต่วันที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษา

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. 90/2567

เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการ
โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คดีพิพาทระหว่าง นาย ม ผู้ฟ้องคดี กับ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ผู้ถูกฟ้องคดี

สรุปได้ว่า

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีได้ฟ้อง ก.ค.ศ. เป็นผู้ถูกฟ้องคดีว่า ผู้ฟ้องคดีได้เสนอผลงานเพื่อมีหรือเลื่อนเป็น
วิทยฐานะเชี่ยวชาญ ตามหลักเกณฑ์ หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3 /ว13 ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2556
จำนวน 3 เรื่อง คือ 1. รางวัลโรงเรียนดีศรีตำบลต้นแบบ ประจำปี 2557 2. รางวัลผู้บังคับบัญชาลูกเสือดีเด่น
ประจำปี 2556 ประเภทผู้บริหาร และ 3. รางวัล “บ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย” ประเทศไทย ภัทรรางวัล
พระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปี 2556-2558 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) รับรองว่าผลงานของผู้ฟ้องคดีเป็นผลงานที่มีคุณภาพเทียบเคียงกับผลงาน
ที่ได้รับรางวัลสูงสุดระดับชาติขึ้นไปทั้ง 3 เรื่อง และได้เสนอให้ผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณารับรองผลงานของผู้ฟ้องคดี
ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีมีมติว่าผลงานของผู้ฟ้องคดีทั้ง 3 เรื่อง ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนด เนื่องจาก
เป็นรางวัลที่ส่วนราชการเคยเสนอผู้ถูกฟ้องคดีพิจารณารับรองเป็นรางวัลสูงสุดระดับชาติแล้ว และผู้ถูกฟ้อง
คดีมีมติไม่รับรอง แต่ผู้ฟ้องคดีนำมาเสนอเป็นผลงานที่มีคุณภาพเทียบเคียงกับผลงานที่ได้รับรางวัล
สูงสุดระดับชาติขึ้นไปอีก ซึ่งไม่สามารถทำได้จึงมีมติให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ไม่มีคุณสมบัติเข้ารับการประเมินฯ ผู้ฟ้องคดี
จึงมีหนังสือลงวันที่ 15 มีนาคม 2562 ขอให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก
เขต 1 ดำเนินการให้มีการทบทวนมติของผู้ถูกฟ้องคดีเนื่องจากมติดังกล่าวไม่มีเหตุผลสนับสนุนการใช้ดุลยพินิจเป็น
มติที่ไม่ชอบด้วยมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และการที่มีมติ
ไม่รับรองผลงานของผู้ฟ้องคดีจึงไม่ชอบด้วยมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อ
ศาลปกครองพิษณุโลก เพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดี

ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่าผู้ถูกฟ้องคดีมีมติให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ไม่มีคุณสมบัติเข้ารับการประเมิน
เพื่อมีหรือเลื่อนเป็นวิทยฐานะเชี่ยวชาญ เนื่องจากผู้ฟ้องคดีเสนอผลงานเป็นรางวัลที่ส่วนราชการเคยเสนอให้
ผู้ถูกฟ้องคดีรับรองเป็นรางวัลสูงสุดระดับชาติขึ้นไป แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมีมติไม่รับรองเป็นรางวัลสูงสุดระดับชาติ จึงเป็น
เพียงการพิจารณาตามข้อ 12 ของหลักเกณฑ์ และวิธีการฯ ว 13/2556 ที่จะรับรองเป็นรางวัลสูงสุด
ระดับชาติขึ้นไปหรือไม่เท่านั้น โดยมีได้พิจารณาผลงานทั้ง 3 เรื่องของผู้ฟ้องคดีว่าผลงานที่ส่วนราชการต้นสังกัด
พิจารณาเห็นว่า มีคุณภาพเทียบเคียงกับผลงานที่ได้รับรางวัลสูงสุดระดับชาติขึ้นไปนั้น ครบองค์ประกอบ ตามที่
ข้อ 13 ของหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวกำหนดไว้หรือไม่ มติของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้เพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดี

ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์คำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้นต่อศาลปกครองสูงสุด เพื่อขอให้ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการพิจารณาผลงานของผู้ฟ้องคดี เพื่อรับรองเป็นรางวัลสูงสุดระดับชาติขึ้นไป ตามข้อ 12 ของหลักเกณฑ์และวิธีการฯ ดังกล่าว และมีมติไม่รับรองผลงานของผู้ฟ้องคดีเป็นรางวัลสูงสุดระดับชาติขึ้นไป ย่อมถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการพิจารณา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการฯ ว13/2556 ที่กำหนดไว้แล้ว แม้จะมีได้พิจารณาตามองค์ประกอบข้อ 13 กรณีรับรองผลงานดีเด่นที่ส่วนราชการต้นสังกัดพิจารณาเห็นว่าเป็นผลงานที่มีคุณภาพเทียบเคียงกับผลงานที่ได้รับรางวัลสูงสุดระดับชาติขึ้นไปก็ตาม ผู้ถูกฟ้องคดีก็ได้บกพร่องต่อหน้าที่ในการพิจารณารับรองผลงานดังกล่าวแต่อย่างใด อีกทั้งผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือแจ้งเวียนให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบแล้วก่อนที่จะให้ มีการยื่นคำขอรับการประเมินเลื่อนวิทยฐานะเป็นเชี่ยวชาญ ประจำปี 2559 พร้อมบัญชีรายชื่อรางวัลสูงสุด ระดับชาติขึ้นไปที่ถูกฟ้องคดีรับรองจำนวน 203 รางวัล โดยไม่ปรากฏรายชื่อผลงานของผู้ฟ้องคดีทั้ง 3 รางวัลว่าเป็นรางวัลสูงสุดระดับชาติขึ้นไปการที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีมติให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ไม่มีคุณสมบัติเข้ารับการประเมิน เพื่อมีหรือเลื่อนเป็นวิทยฐานะเชี่ยวชาญจึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการฯ ที่กำหนดไว้แล้ว จึงขอด้วยกฎหมาย **อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดี ฟังขึ้น** การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้เพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดีนั้น ศาลปกครองสูงสุดไม่เห็นพ้องด้วยพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นเป็นให้ยกฟ้อง

**คดีหมายเลขแดงที่ อร. 45/2562 คดีหมายเลขแดงที่ อร. 46/2562 และ
คดีหมายเลขแดงที่ อร. 50/2562 , คดีหมายเลขแดงที่ อร. 47/2562 และ
คดีหมายเลขแดงที่ อร. 51/2562 , คำสั่งที่ คร. 268/2562**

คดีเกี่ยวกับการปฏิเสธไม่รับเด็กเข้าเรียนของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จนผู้ปกครองนำคดีฟ้องร้อง และในที่สุดศาลปกครองกลางมีการพิจารณาคดีอย่างเร่งด่วน โดยมีคำพิพากษาสั่งให้คณะกรรมการตรวจสอบและพิสูจน์สิทธิ์เพื่อการสมัครเป็นนักเรียนในเขตพื้นที่บริการปี 2562 ของโรงเรียนสวนกุหลาบฯ รับเด็กเข้าเรียนในชั้น ม.1 นั้น ทางโรงเรียนสวนกุหลาบปฏิเสธการรับเด็ก โดยอ้างว่าผู้ที่จะใช้สิทธิในเขตพื้นที่บริการจะต้องอยู่ในบ้านหลังนี้ แบบอาศัยอยู่กินนอนในบ้านหลังนี้เป็นเวลาหลายปี และต้องแสดงหลักฐานที่จะบอกได้ว่าอาศัยอยู่ในบ้านดังกล่าวจริง ตามประกาศโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เรื่อง การรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 ลงวันที่ 15 มีนาคม 2562 แต่ทางผู้ปกครองเด็กเห็นว่าประกาศโรงเรียนสวนกุหลาบฯ ดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากมาตรการที่แตกต่างจากการคัดเลือกผู้สมัครพื้นที่บริการในปีอื่นๆ ที่ผ่านมา และไม่มี การประกาศหลักเกณฑ์การรับสมัครดังกล่าวให้ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 2 ปี ซึ่งกระทบต่อสิทธิในการเลือกที่อยู่อาศัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด จำนวน 5 คดี และคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด จำนวน 1 คดี รวม 6 คดี กรณีฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งที่ปฏิเสธไม่รับสมัครผู้ฟ้องคดีเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประเภทพื้นที่บริการ ปีการศึกษา 2562 ของผู้อำนวยการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ดังนี้

<p>คดีที่ 1 คดีหมายเลขแดง ที่ อร. 45/2562</p>	<p>เป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องก่อนวันที่ 29 มีนาคม 2562 ที่ผู้ถูกฟ้องคดีจะมีประกาศฯ ว่าผู้ฟ้องคดีไม่มีสิทธิสมัครเข้าเรียนในประเภทเขตพื้นที่บริการ</p>
<p>คดีที่ 2 คดีหมายเลขแดง ที่ อร. 46/2562</p>	<p>ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่ากระบวนการในการพิสูจน์สิทธิ์ของนักเรียนในเขตพื้นที่บริการว่าเป็นนักเรียนที่มีคุณสมบัติสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประเภทนักเรียนเขตพื้นที่บริการปีการศึกษา 2562 ของคณะกรรมการตรวจสอบและพิสูจน์สิทธิ์เพื่อการสมัครเป็นนักเรียนในเขตพื้นที่บริการปีการศึกษา 2562 ตามคำสั่งโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยเป็นเพียงขั้นตอนการพิจารณาทางปกครอง</p>
<p>คดีที่ 3 คดีหมายเลขแดง ที่ อร. 50/2562</p>	<p>ยังไม่มีผลเป็นคำสั่งทางปกครองที่กระทบต่อสภาพสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี แม้อต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีประกาศโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยปฏิเสธไม่รับสมัคร โดยไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดีอยู่ในบัญชีรายชื่อนักเรียนที่มีสิทธิสอบเข้าเรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ประเภทในเขตพื้นที่บริการท้ายประกาศดังกล่าว ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครอง แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าภายหลังจากผู้ฟ้องคดีได้รู้ถึงมติของคณะกรรมการตรวจสอบและพิสูจน์สิทธิ์เพื่อการสมัครเป็นนักเรียนในเขตพื้นที่บริการ ปีการศึกษา 2562 ก็นำคดีมาฟ้องโดยไม่รอให้ผู้ถูกฟ้องคดีมีประกาศโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย <u>จึงถือว่าผู้ฟ้องคดียังไม่มีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา 42 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542</u> จึงพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองกลางเป็นยกฟ้อง และให้คำสั่งของศาลปกครองกลางที่ให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ปฏิเสธไม่รับสมัครผู้ฟ้องคดีเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ประเภทในเขตพื้นที่บริการสิ้นสุดลง</p>

<p>คดีที่ 4 คดีหมายเลขแดง ที่ อร. 47/2562</p>	<p>เป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องภายหลังจากผู้ถูกฟ้องคดีมีประกาศฯ ว่าผู้ฟ้องคดีไม่มีสิทธิสมัคร เข้าเรียนในประเภทเขตพื้นที่บริการแล้วหรือฟ้องก่อนแต่มีการแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องภายหลัง จากมี ประกาศดังกล่าวแล้ว ซึ่งถือว่าผู้ฟ้องคดีประสงค์ฟ้องเพิกถอนประกาศของผู้ถูกฟ้องคดี ที่ไม่ให้</p>
<p>คดีที่ 5 คดีหมายเลขแดง ที่ อร. 51/2562</p>	<p>ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิสมัครเข้าเรียนในประเภทเขตพื้นที่บริการด้วย</p> <p>ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่ากระบวนการในการพิสูจน์สิทธิของนักเรียนในเขตพื้นที่บริการ ว่าเป็นนักเรียนที่มีคุณสมบัติสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประเภทนักเรียน เขตพื้นที่บริการ ปีการศึกษา 2562 ของคณะกรรมการตรวจสอบและพิสูจน์สิทธิเพื่อการสมัคร เป็นนักเรียนในเขตพื้นที่บริการ ปีการศึกษา 2562 ตามคำสั่งโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เป็น เพียงขั้นตอนการพิจารณาทางปกครอง ยังไม่มีผลเป็นคำสั่งทางปกครองที่กระทบต่อสถานภาพ สิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี</p> <p>ต่อมา เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีได้มีประกาศโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยปฏิเสธไม่รับสมัครโดยไม่มี ชื่อผู้ฟ้องคดีอยู่ในบัญชีรายชื่อนักเรียนที่มีสิทธิสอบเข้าเรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ประเภทในเขตพื้นที่บริการ ท้ายประกาศดังกล่าว อันเป็นคำสั่งทางปกครอง หากผู้ฟ้องคดีไม่พอใจในคำสั่งทางปกครองตามประกาศดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจะต้อง ใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองดังกล่าวก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาล</p> <p>แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าภายหลังจากผู้ฟ้องคดีได้รู้ถึงมติของคณะกรรมการตรวจสอบและ พิสูจน์สิทธิเพื่อการสมัครเป็นนักเรียนในเขตพื้นที่บริการ ปีการศึกษา 2562 ก็นำคดีมาฟ้อง โดยยังมีได้อุทธรณ์คำสั่งทางปกครองตามประกาศโรงเรียนสวนกุหลาบดังกล่าว อันเป็นการไม่ ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายในเรื่องดังกล่าว ก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ผู้ฟ้องคดีจึงยังไม่อาจใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตาม มาตรา 42 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542</p> <p>จึงพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองกลาง เป็นยกฟ้อง และให้คำสั่งของ ศาลปกครองกลางที่ให้บุคลากรบังคับตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ปฏิเสธไม่รับสมัคร ผู้ฟ้องคดี เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ประเภทในเขตพื้นที่บริการสิ้นสุดลง</p>

<p>คดีที่ 6 คำสั่งที่ คร. 268/2562</p>	<p>เป็นคดีที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องขอให้โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยรับผู้ฟ้องคดีเข้าเรียนในฐานะที่ควรได้รับสิทธิสมัครแบบพื้นที่บริการของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ศาลปกครองกลางมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ</p> <p>ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้ตามคำขอท้ายฟ้อง ผู้ฟ้องคดีจะมีได้ระบุขอให้ศาลเพิกถอนประกาศโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยที่ไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นนักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกเข้าเรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ประเภทในเขตพื้นที่บริการ แต่ผู้ฟ้องคดีได้อ้างและแนบประกาศดังกล่าวมาท้ายคำฟ้อง จึงต้องถือว่าผู้ฟ้องคดีมีความประสงค์ฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนประกาศโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ที่ไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นนักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกเข้าเรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ประเภทในเขตพื้นที่บริการ อันเป็นคดีพิพาทตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 โดยประกาศโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยที่ไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นนักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกเข้าเรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ประเภท ในเขตพื้นที่บริการ เป็นคำสั่งทางปกครอง หากผู้ฟ้องคดีไม่พอใจคำสั่งดังกล่าวผู้ฟ้องคดีจะต้องใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองภายใน 15 วันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าวตามมาตรา 44 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 การที่ผู้ฟ้องคดีนำคดี มาฟ้องต่อศาลปกครองกลางโดยยังมีได้อุทธรณ์คำสั่งทางปกครองดังกล่าวก่อนถือเป็นการไม่ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหาย ก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา 42 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 จึงมีคำสั่งยืนตามคำสั่งของศาลปกครองกลางที่ไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา</p>
<p>กรณีคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด จำนวน 5 คดี และคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด จำนวน 1 คดี รวม 6 คดีนี้ ถือเป็นบรรทัดฐานสำคัญเรื่องการรับนักเรียนในเขตพื้นที่บริการที่เน้นการพิสูจน์การอยู่อาศัยจริง และการปฏิบัติตามขั้นตอนทางปกครองอย่างครบถ้วน</p>	

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ อร. 192/2565

เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการ

โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คดีพิพาทระหว่าง นาย ข ผู้ฟ้องคดี กับ คณะกรรมการคຸຣຸສກາ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 คณะกรรมการ
มาตรฐานวิชาชีพ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 และสำนักงานเลขาธิการคຸຣຸສກາ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3

สรุปได้ว่า

คณะกรรมการคຸຣຸສກາ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ให้การว่า กรุงเทพมหานครโดยสำนักงานการศึกษา ได้มีหนังสือ
ด่วนมาก ที่ กท 0802/168 ลงวันที่ 11 พฤษภาคม 2552 ถึงเลขาธิการคຸຣຸສກາ แจ้งว่าด้วยมีกรณีอันมีมูลที่ควร
กล่าวหาว่านาย ข ผู้ฟ้องคดี เป็นข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร เงินเดือนอันดับ ค.ศ.2 ตำแหน่ง ครู โรงเรียนวัด
มหาพฤฒาราม สังกัดสำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ตามข้อบังคับคຸຣຸສກາ ว่า
ด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 และเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 47 และมาตรา 48 แห่ง
พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2556

ต่อมา คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 จึงมีคำสั่งคณะกรรมการมาตรฐาน
วิชาชีพ ที่ 8/2555 ลงวันที่ 12 มกราคม 2555 แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนการประพฤติผิดจรรยาบรรณ
ของวิชาชีพของผู้ฟ้องคดี ในพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนี้ (1) ลงโทษนักเรียนด้วยความรุนแรงโดยไม่มีเหตุผล
(2) ชอบถูกเนื้อต้องตัวนักเรียนหญิง ด้วยการจับแก้ม จับมือ ลูบมือ ลูบศีรษะและลูบแขนนักเรียนหญิงหลายคน
(3) พูดจาไม่สุภาพและไม่เหมาะสมกับนักเรียน (4) ติดตามนักเรียนกลับบ้านและใช้คำพูดข่มขู่ผู้ปกครองนักเรียน
(5) พูดจาข่มขู่นักเรียนระหว่างที่ถูกให้ไปช่วยราชการที่ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตบางรัก (6) ไม่ให้วิชาความรู้
แก่นักเรียน ไม่เตรียมการสอนและไม่มีแผนการสอน (7) นั่งไม่เรียบร้อย ชอบยกขาขึ้นวางบนม้านั่ง นำข้าวมากิน
ในเวลาสอน แต่งกายสกปรก ไม่เหมาะสมกับการเป็นครู และไม่เป็นแบบอย่างที่ดีกับนักเรียน และสำนักงาน
เลขาธิการคຸຣຸສກາ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ได้มีหนังสือ ที่ ศร 5106.2/1056 ลงวันที่ 4 มีนาคม 2555 แจ้งคำสั่งแต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบสวนฯ ให้ผู้ฟ้องคดีทราบ

ต่อมาคณะกรรมการสอบสวนฯ ได้มีหนังสือ ที่ ศร 5106.2/1418 ลงวันที่ 4 เมษายน 2555
แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีมาพบเพื่อแจ้งและอธิบายข้อกล่าวโทษในวันที่ 25 เมษายน 2555 แต่ผู้ฟ้องคดีไม่มารับทราบการ
แจ้งและอธิบายข้อกล่าวโทษตามที่นัดหมาย คณะกรรมการสอบสวนฯ จึงมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ศร
5106.2/1811 ลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2555 ส่งบันทึกการแจ้ง และอธิบายข้อกล่าวหาหรือข้อกล่าวโทษ เพื่อแจ้ง
และอธิบายข้อกล่าวโทษ ผู้ฟ้องคดีลงลายมือชื่อและวันเดือนปีรับทราบส่งกลับมาให้คณะกรรมการสอบสวนฯ
โดยบันทึกระบุว่า ได้แจ้งและอธิบายข้อกล่าวโทษให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่าได้ประพฤติผิดจรรยาบรรณ ในเรื่อง ดังนี้
(1) ลงโทษนักเรียนด้วยความรุนแรงโดยไม่มีเหตุผล (2) ชอบถูกเนื้อต้องตัวนักเรียนหญิง และใช้คำพูดไม่เหมาะสม
กับนักเรียนหญิง ชอบไล่นักเรียนชายออกนอกห้องและสอนแต่นักเรียนหญิง (3) พูดจาไม่สุภาพและไม่เหมาะสมกับนักเรียน

(4) ติดตามนักเรียนหญิงกลับบ้านและใช้คำพูดข่มขู่ (5) ข่มขู่นักเรียนในระหว่างให้ไปช่วยราชการ ที่ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตบางรัก (6) ไม่ให้วิชาความรู้แก่นักเรียน ไม่เตรียมการสอนและไม่มีแผนการสอน (7) ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับการเป็นครู โดยที่จากข้อเท็จจริงต่าง ๆ จึงเห็นว่า การกระทำต่าง ๆ ของผู้ฟ้องคดีเป็นการประพฤติผิดจรรยาบรรณ ของวิชาชีพในส่วนของจรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ด้วยการไม่มีวินัยในตนเอง ไม่รับผิดชอบต่อวิชาชีพ ไม่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะและนิสัย ที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ไม่ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี และกระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญ ทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ ตามข้อ 14 ข้อ 15 ข้อ 17 ข้อ 18 และข้อ 19 ของข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 และความผิดตามข้อกล่าวโทษดังกล่าว เป็นการประพฤติผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพที่ร้ายแรง สมควรกำหนดความผิดให้พักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูเป็นเวลา 5 เดือน ตามข้อ 55 (4) ของข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยการพิจารณาการประพฤติผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2553

ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้มีคำวินิจฉัยคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพ ที่ 13/2556 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2556 ให้พักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูของผู้ฟ้องคดีเป็นเวลา 1 ปี เนื่องจากผู้ฟ้องคดีมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับการประกอบวิชาชีพทางการศึกษาในเรื่อง (1) ลงโทษนักเรียนด้วยความรุนแรง โดยไม่มีเหตุผล (2) ชอบถูกเนื้อต้องตัวนักเรียนหญิงด้วยการจับแก้ม จับมือ ลูบมือ ลูบศีรษะ ลูบแขน และใช้คำพูดไม่เหมาะสม (3) ติดตามนักเรียนหญิงกลับบ้านและใช้คำพูดข่มขู่ผู้ปกครองนักเรียน (4) ไม่เตรียมการสอน ไม่มีแผนการสอน และไม่ให้วิชาความรู้แก่นักเรียน สอนบทเรียนซ้ำ สอนวนไปวนมาในบทเรียนเดิม สอนไม่จบหลักสูตร ไม่ครบบทเรียน ไม่สอนเนื้อหาสาระ ให้งานหรือการบ้านน้อยมาก (5) มีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับการประกอบวิชาชีพครู

ผู้ฟ้องคดีจึงได้มีหนังสือ ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2556 อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้ออุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีไม่มีข้อเท็จจริงและเหตุผลที่มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ อีกทั้งไม่มีข้อโต้แย้งหรือข้อกฎหมายใดที่จะรับฟังได้ว่าผู้ฟ้องคดีไม่ได้มีพฤติกรรมตามคำวินิจฉัย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 จึงมีคำสั่งคุรุสภา ที่ 3/2558 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2558 ให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จากนั้นผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ได้มีหนังสือ ที่ ศธ 5104.2/1592 ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2558 แจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ผู้ฟ้องคดีทราบ โดยที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีถูกกลั่นแกล้งจากกลุ่มบุคคลที่ได้ร่วมกันกระทำให้นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลอื่น ๆ เข้าใจผิดเกิดความหวาดกลัว กลียดชังผู้ฟ้องคดี อีกทั้งในการสอบสวนมีการรับฟังเพียงฝ่ายผู้กล่าวหา มิได้เรียกบุคคลที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างไว้ในการสอบสวนวินัยมาสอบสวน การพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ขาดความตั้งใจในการพิจารณาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ไม่รับฟังพยานเอกสารที่ผู้ฟ้องคดีอ้างอิงคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 และคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น เพื่อขอให้มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง (1) เพิกถอนคำวินิจฉัยคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพ ที่ 13/2556 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2556 และคำสั่งคุรุสภา ที่ 3/2558 ลงวันที่ 5 มิถุนายน 2558 และ (2) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามตามที่ศาลเห็นสมควร

ศาลปกครองชั้นต้นเห็นว่าจากข้อเท็จจริงดังกล่าว การกระทำของผู้ฟ้องคดีเป็นการประพฤติดิจจรยาบรรณของวิชาชีพในส่วนของจรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ตามข้อ 14 ข้อ 15 ข้อ 16 ข้อ 17 ข้อ 18 และข้อ 19 ของข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 มีคำวินิจฉัยคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพ ที่ 13/2556 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2556 ให้พักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูของผู้ฟ้องคดีเป็นเวลา 1 ปี จึงเป็นการใช้ดุลพินิจที่เหมาะสมแก่กรณีความผิดของผู้ฟ้องคดีและเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว และเมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มีคำสั่งคุรุสภา ที่ 3/2558 ลงวันที่ 5 มิถุนายน 2558 ให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีโดยอาศัยข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และข้อพิจารณาอย่างเดียวกัน จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย **ข้อกล่าวอ้างของผู้ฟ้องคดีไม่อาจรับฟังได้ ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง**

ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นพ้องกับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เนื่องจากเห็นว่าการสอบสวนและการมีคำสั่งใช้เวลาดำเนินการหลายปี กรณียอมทำให้สิทธิการกล่าวหาหรือกล่าวโทษที่เกิน 1 ปี สิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2556 ประกอบข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 เด็กนักเรียนชอบการสอนของผู้ฟ้องคดี แต่ผู้ฟ้องคดีถูกกลั่นแกล้งใส่ความจากครูบางคนในโรงเรียน ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นฟ้องบุคคลดังกล่าว ฐานดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทแล้ว การสอบสวนวินัยรับฟังแต่พยานที่เป็นผลร้ายของผู้ฟ้องคดี โดยไม่รับฟังเด็กคนอื่น ๆ ที่มีหนังสือยืนยันว่าผู้ฟ้องคดีไม่ได้ทำผิด และการสอบสวนเด็กผู้ที่กล่าวหาผู้ฟ้องคดีไม่ทราบว่าจะเป็นการสอบสวนที่ชอบหรือไม่ กรณีผู้ฟ้องคดีใช้ความรุนแรงตีเด็กชาย ส. ถูกบริเวณใต้ตา เป็นเพราะเด็กเกร กลิ้งเพื่อนและสร้างความวุ่นวาย ผู้ฟ้องคดีตั้งใจ ตีมือ แต่พลาดไปถูกบริเวณใต้ตาโดยไม่ตั้งใจ ซึ่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดมหาพฤฒาราม ได้ว่ากล่าวตักเตือนผู้ฟ้องคดีแล้ว ย่อมไม่อาจลงโทษในเรื่องประพฤติดิจจรยาบรรณแห่งวิชาชีพได้อีก กรณีจับเด็กชาย ข. ทุ้มลงพื้นและบีบคอ เป็นกรณีที่เด็กปิ่นขึ้นบนโต๊ะ ผู้ฟ้องคดีจับลงมาโดยไม่ได้บีบคอ กรณีตีเด็กชาย จ. 100 ครั้ง ผู้ฟ้องคดีไม่เคยตีเกิน 4 ครั้ง และครูคนอื่นมีการลงโทษด้วยการตีเช่นกัน แต่กลับลงโทษผู้ฟ้องคดีเพียงคนเดียว ผู้ฟ้องคดีไม่เคยจับแก้มหรือถูกเนื้อต้องตัวเด็กนักเรียนหญิง ซึ่งกรณีนี้มีเด็กนักเรียนหญิงในห้องมีหนังสือยืนยัน ที่ผู้ฟ้องคดียื่นต่อคณะกรรมการสอบสวนวินัยแล้ว การใช้ไม้เรียวลูบกันเด็กหญิง ศ. เด็กชั้น ป. 2 ไปมา เป็นเพียงการข่มขู่เพราะไม่อยากลงโทษ มิใช่เป็นการล่วงเกินโดยไม่สมควร กรณีกล่าวหาว่าผู้ฟ้องคดีพูดว่าใครอยากดูว๊วะเพศนาย ป. บ้าง เป็นกรณีที่เด็กชาย ป. นำอวัยวะเพศออกมาให้เพื่อนดู ผู้ฟ้องคดีจึงได้ถามเพื่อนเด็กชาย ป. เท่านั้น ผู้ฟ้องคดีพบเพื่อนของเด็กหญิง ก. ระหว่างทาง และได้ให้พาไปซักถามปัญหาครอบครัวของเด็กหญิง ก. ไม่ได้พบเด็กหญิง ก. และไม่ได้ติดตามไปข่มขู่ตามที่ถูกกล่าวหา รวมทั้งผู้ฟ้องคดีพบเด็กหญิง ข. และผู้ปกครองโดยบังเอิญ จึงทักทายธรรมดา ไม่ได้ตักท้วงและข่มขู่ตามที่ถูกกล่าวหา นอกจากนี้ผู้ฟ้องคดีเตรียมการเรียนการสอน เป็นอย่างดี ไม่ได้มีปัญหาเรื่องการเตรียมการสอนดังที่ถูกกล่าวหา ส่วนกรณีที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้โต้แย้ง หรือนำพยานหลักฐานเข้าสืบหักล้าง ย่อมเป็นกรณีที่ศาลจะต้องไต่สวนพยานเหล่านั้นเองได้ **ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดเพื่อขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น**

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่าจากการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่ง
 ครุสภาจะต้องพิจารณาความชอบด้วยกฎหมายของคำวินิจฉัยคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพเป็นสำคัญประการหนึ่ง
 คดีจึงมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาก่อนว่าคำวินิจฉัยคณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพ ที่ให้พักใช้ใบอนุญาตประกอบ
 วิชาชีพครูของผู้ฟ้องคดีเป็นเวลา 1 ปีเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เมื่อศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณา
 กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องประกอบแล้วเห็นว่าเมื่อศาลปกครองชั้นต้นมีอำนาจแสวงหา
 ข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสมนอกเหนือจากพยานหลักฐานของคู่กรณีตามข้อ 50 แห่งระเบียบของที่ประชุม
 ใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี ปกครอง พ.ศ. 2543 ซึ่งศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้ว
 เห็นว่าการตรวจสอบพยานหลักฐานของศาลปกครองชั้นต้นเป็นไป โดยสอดคล้องกับระเบียบวิธีพิจารณาคดีแล้ว
 มิได้ผิดหลักนิติธรรมในการรับฟังพยานหลักฐานตามที่ผู้ฟ้องคดีอ้างแต่อย่างใด ส่วนประเด็นการประพฤติผิด
 จรรยาบรรณของวิชาชีพของผู้ฟ้องคดี กรณีผู้ฟ้องคดีมีพฤติกรรมที่มักจะทำโทษนักเรียนด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม
 ด้วยการตีนักเรียน อันเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อข้อ 5 และข้อ 6 ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการ
 ลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 เป็นการกระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญ ทางกาย สติปัญญา จิตใจ
 อารมณ์ และสังคมของศิษย์และผู้รับบริการตามข้อ 19 ของข้อบังคับครุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและ
 จรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ซึ่งผู้ฟ้องคดีไม่อาจอ้างพฤติกรรมการลงโทษนักเรียนของครูคนอื่นที่ผู้ฟ้องคดี
 เคยพบเห็นการกระทำเช่นเดียวกัน และความสัมฤทธิ์ผลของมาตรการลงโทษที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เพื่อให้
 ผู้ฟ้องคดีสามารถฝ่าฝืนระเบียบและพ้นผิดจากการลงโทษที่รุนแรงของผู้ฟ้องคดีได้ ประกอบกับผู้ฟ้องคดีมิได้รู้
 สำนึกถึงความผิดและบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดอันจะเป็นเหตุลดหย่อนโทษตามข้อ 56 (2) ของข้อบังคับครุสภา
 ว่าด้วยการพิจารณาการประพฤติผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2553 แต่อย่างใด ส่วนกรณีที่ผู้ฟ้องคดีมี
 พฤติกรรมไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ในการสอนหนังสือนักเรียน โดยไม่เตรียมการสอนหรือไม่มีแผนการสอน สอน
 บทเรียนซ้ำๆ สอนไม่ครบบทเรียน และให้การบ้านหรืองานน้อยมาก เป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีไม่ส่งเสริมให้เกิดการ
 เรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถตามข้อ 17 ของข้อบังคับ
 ครุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 นอกจากนี้ผู้ฟ้องคดียังมีบุคลิกภาพที่
 ไม่เหมาะสมกับการประกอบวิชาชีพครู หลายประการ เช่น ชอบนั่งยกขาข้างหนึ่งวางบนม้านั่งในระหว่างทำการสอน
 แต่งกาย สกปรก รับประทานอาหารไปด้วยในระหว่างทำการสอน เป็นต้น กรณีจึงเป็นการไม่มีวินัยในตนเอง และ
 มิได้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกาย วาจา และจิตใจตามข้อ 14 และข้อ 18 ของข้อบังคับครุสภา
 ดังกล่าว ดังนั้นจึงเชื่อได้ว่าครุผู้มีพฤติการณ์ตามที่ถูกลงโทษจริง อันเป็นการประพฤติผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพ
 ครู นอกจากนี้ในชั้นการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้นและศาลปกครองสูงสุด ผู้ฟ้องคดีได้มีโอกาสดำเนินข้อ
 กล่าวโทษอย่างเต็มที่แล้ว ผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจอ้างปัญหาการติดต่อกับคณะกรรมการสอบสวนฯ และการแก้ข้อ
 กล่าวโทษของผู้ฟ้องคดี เพื่อให้คำสั่งที่พักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูของผู้ฟ้องคดีเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วย
 กฎหมายได้แต่อย่างใด ดังนั้น คำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ที่ให้พักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูของ
 ผู้ฟ้องคดี เป็นเวลา 1 ปี จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย และคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ที่ให้ยกอุทธรณ์ของ
 ผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลปกครองสูงสุดจึงพิพากษายืนตามศาลปกครองชั้นต้นให้ยกฟ้อง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. 100/2567

เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และกระทำละเมิดของของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากคำสั่งทางปกครอง

คดีพิพาทระหว่าง นางสาว จ ผู้ฟ้องคดี กับ ศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 และพวกรวม 3 คน

สรุปได้ว่า

นางสาว จ ผู้ฟ้องคดี และนางสาว ก. เป็นผู้ยื่นคำร้องขอย้ายมาดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล วิชาเอกภาษาญี่ปุ่น โดยที่ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ยื่นคำร้องขอย้ายกรณีปกติ และนางสาว ก. เป็นผู้ยื่นคำร้องขอย้ายกรณีพิเศษ ซึ่งคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานีได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รายผู้ฟ้องคดีซึ่งยื่นคำร้องขอย้ายกรณีปกติ และนางสาว ก. ซึ่งยื่นคำร้องขอย้ายกรณีพิเศษ ในคราวเดียวกัน โดยเห็นว่าการย้ายกรณีพิเศษมีเหตุผลจำเป็นควรได้รับการพิจารณาเป็นลำดับแรก จึงเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ให้นางสาว ก. ย้ายไปดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล

ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้มีมติตามที่ ออกศจ. อุดรธานี เสนอให้นางสาว ก. ย้ายไปดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล และให้ผู้ฟ้องคดีย้ายไปดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ อุดรธานี ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้ฟ้องคดีเลือกไว้เป็นลำดับที่ 3 โดยอาศัยเหตุว่าผู้ขอย้ายกรณีพิเศษสมควรที่จะได้รับการพิจารณา รับย้ายก่อน จึงเป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง สอดคล้องกับกรณีที่สำนักงาน ก.ค.ศ. ได้มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาคำร้องทุกขชี้ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ทราบว่าคำร้องทุกขของผู้ฟ้องคดีฟังขึ้น อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการร้องทุกขและการร้องเรียนขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา (ทำหน้าที่แทน ก.ค.ศ.) จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ทบทวนการดำเนินการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู (วิชาเอกภาษาญี่ปุ่น) ไปดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนอุดรพิทยานุกูลใหม่ เนื่องจากการพิจารณาคำร้องขอย้ายไปดำรงตำแหน่งดังกล่าว จะต้องดำเนินการพิจารณาย้ายโดยกรณีปกติที่จะต้องพิจารณาการย้ายจากองค์ประกอบ ที่ ก.ค.ศ. กำหนด และรายละเอียดตัวชี้วัดในการประเมินตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยยึดหลักธรรมาภิบาล หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และคำนึงถึงประโยชน์ที่ทางราชการจะได้รับเป็นสำคัญ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ได้มีคำสั่งรับย้ายและแต่งตั้งนางสาว ก. มาดำรงตำแหน่งครูโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล ตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 โดยอาศัยเหตุว่าผู้ขอย้ายกรณีพิเศษสมควรที่จะได้รับการพิจารณา รับย้ายก่อน จึงเป็นการดำเนินการโดยที่ไม่ถูกต้องเนื่องจากการพิจารณาย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาควรต้องคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของข้าราชการ ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตาม

หลักเกณฑ์การย้ายกรณีปกติซึ่งเป็นข้าราชการส่วนใหญ่ก่อน มิฉะนั้น จะส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจของข้าราชการทั่วไป ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการบริหารงานในภาพรวม อีกทั้งอาจเป็นช่องทางให้ผู้ที่มีคุณสมบัติไม่ครบตามองค์ประกอบการย้ายกรณีปกติ สามารถใช้การขอย้ายกรณีพิเศษที่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับคุณสมบัติน้อยกว่าเป็นข้อยกเว้นเพื่อให้ได้รับการพิจารณาย้ายก่อนผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนที่ขอย้ายกรณีปกติ ซึ่งอาจใช้มาตรการบริหารอื่น ๆ เช่น การให้ช่วยราชการชั่วคราว เป็นต้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง มิให้เกิดผลกระทบต่อการแต่งตั้ง การย้ายข้าราชการตามระบบคุณธรรม

โดยที่หลักเกณฑ์และวิธีการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามคำร้องขอย้ายกรณีปกติและกรณีพิเศษมีความแตกต่างกัน และหลักในการยื่นคำร้องขอย้ายของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานั้น ก.ค.ศ. กำหนดให้ยื่นคำร้องขอย้ายกรณีปกติได้เพียง ปีละ 1 ครั้ง ส่วนการยื่นคำร้องขอย้ายกรณีพิเศษเป็นเพียงการกำหนดข้อยกเว้นสำหรับการยื่นคำร้องขอย้ายกรณีปกติไว้เพื่อเป็นการช่วยเหลือหรือบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีเหตุผลความจำเป็นจะต้องได้รับการพิจารณาคำร้องขอย้ายโดยเร่งด่วน และไม่อาจรอให้ถึงรอบการพิจารณาคำร้องขอย้ายประจำปี (กรณีปกติ) ให้สามารถยื่นคำร้องขอย้ายกรณีพิเศษได้เท่านั้น ดังนั้น เมื่อไม่ปรากฏหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณาย้ายทั้ง 3 กรณีว่าจะต้องพิจารณาย้ายกรณีใดก่อนหรือหลัง หรือมีหลักเกณฑ์การพิจารณาย้ายทั้ง 3 กรณี พร้อมกันอย่างไร การใช้ดุลพินิจในการพิจารณาย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงต้องคำนึงถึงหลักความได้สัดส่วนระหว่างข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ขอย้ายทั้ง ๓ กรณี ได้แก่ กรณีปกติ กรณีพิเศษ และกรณีเพื่อความเหมาะสมและประโยชน์ของทางราชการ โดยคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่ที่จะต้องมีความสอดคล้องกับการพิจารณาย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในกรณีปกติก่อนการพิจารณาย้ายในกรณีอื่นๆ ยกเว้นกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นพิเศษก็ต้องกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ไว้ให้ชัดเจน **เมื่อกรณีนี้เป็นการพิจารณาคำร้องขอย้ายกรณีพิเศษ ซึ่งเป็นการย้ายที่มีเหตุผลพิเศษและมีความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งไม่ต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์และวิธีการย้ายประจำปี จึงจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและระมัดระวังไม่ให้มีผลกระทบต่อผู้ขอย้ายกรณีปกติจนเกิดความล้าหลังและไม่เป็นธรรม**

การที่คณะอนุกรรมการ ฯ พิจารณาการย้ายข้าราชการครูซึ่งยื่นคำร้องขอย้ายกรณีปกติและกรณีพิเศษในคราวเดียวกันแล้วเห็นว่าการย้ายกรณีพิเศษมีเหตุผลจำเป็นควรได้รับการพิจารณาเป็นลำดับแรก จึงเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดให้ข้าราชการครูซึ่งยื่นคำร้องขอย้ายกรณีพิเศษย้ายไปดำรง ตำแหน่งที่ข้าราชการครูซึ่งยื่นคำร้องขอย้ายกรณีปกติเลือกไว้เป็นลำดับที่ 1 ส่วนข้าราชการครูซึ่งยื่นคำร้องขอย้ายกรณีปกติได้ย้ายไป

ไปดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนซึ่งเลือกไว้เป็นลำดับที่ 3 โดยอาศัยเหตุว่าผู้ขอย้ายกรณีพิเศษสมควรที่จะได้รับการพิจารณา ร้ายก่อน เป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.4/ว 24 ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2559 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้น กรณีไม่ปรากฏหลักเกณฑ์ให้มีการพิจารณา ย้ายกรณีพิเศษก่อนการย้ายกรณีปกติ การพิจารณาย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของข้าราชการที่มีคุณสมบัติ ครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์การย้ายกรณีปกติก่อนพิจารณากรณีพิเศษ มิฉะนั้นจะส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจ ของข้าราชการทั่วไป และยังเป็นช่องทางให้ผู้ที่มีคุณสมบัติไม่ครบองค์ประกอบตามการย้ายกรณีปกติมา ใช้ การย้ายกรณีพิเศษที่มีเงื่อนไขน้อยกว่าเป็นข้อยกเว้นให้ได้รับการพิจารณาย้ายก่อน ซึ่งอาจเกิดผลกระทบต่อ การย้ายข้าราชการตามระบบคุณธรรม การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มีคำสั่งย้ายและแต่งตั้งข้าราชการครูตามมติของ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 เฉพาะในส่วนของผู้ฟ้องคดีจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามข้อ 2 ข้อ 8 และข้อ 9 ของหลักเกณฑ์ และวิธีการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.4/ว 24 ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2559 เรื่อง หลักเกณฑ์และ วิธีการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ประกอบกับหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ลับ ที่ ศธ 0206.9/737 ลงวันที่ 11 กันยายน 2562

(*ที่มา : คดีนี้เรียบเรียงจากบทความ เรื่องเด่น ประเด็นดี by สสค.)

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 546/2560

เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คดีพิพาทระหว่าง นาง ส ผู้ฟ้องคดี กับ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
(ก.ค.ศ.) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2

สรุปได้ว่า

นาง ส เดิมรับราชการในตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 11 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เดิม) เมื่อครั้งที่ผู้ฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ที่
โรงเรียนบ้านทรัพย์เจริญ นาง ม ได้มีหนังสือ ฉบับลงวันที่ 13 มิถุนายน 2550 ร้องเรียนกับผู้
ผู้อำนวยการสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ว่า ผู้ฟ้องคดีมีความสัมพันธ์ในทางชู้สาวกับ
นาย ช สามีของตน ด้วยการแสดงตนอย่างเปิดเผย จนคณะครูและชาวบ้านทราบกันทั่วไป และได้ร่วมกันปลูก
สร้างบ้านหลังใหม่ ที่อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ เป็นเหตุทำให้ครอบครัวแตกแยก

ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ได้สืบสวนข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่ามิมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดวินัย
จึงมีคำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ที่ 342/2550 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2550 แต่งตั้งคณะกรรมการ
สอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงในเรื่องดังกล่าว โดยคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงได้มีบันทึกการแจ้งและ
รับทราบข้อกล่าวหา ตามแบบ สว.2 ลงวันที่ 14 กันยายน 2550 และบันทึกการแจ้งและรับทราบข้อกล่าวหา และ
สรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามแบบ สว.3 ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2551 ให้ผู้ฟ้องคดีทราบแล้ว
คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการสอบสวนแล้วเสร็จมีความเห็นเสนอผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ว่า พฤติการณ์การกระทำของ
ผู้ฟ้องคดีเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา 94 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ฐานกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง สมควรลงโทษ
ปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 เห็นชอบและนำเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1

ต่อมา อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ ฯ ได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ 2/2552 เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์
2552 แล้วมีมติให้ลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 จึงมีคำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ชัยภูมิ เขต 1 ที่ 108/2552 ลงวันที่ 4 มีนาคม 2552 ลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ โดยที่ผู้ฟ้องคดีได้
รับทราบคำสั่งเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2552 จึงได้มีหนังสือ ลงวันที่ 1 เมษายน 2552 อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อ
คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2

ต่อมา อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ในการประชุม ครั้งที่ 18/2552
เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2552 ได้พิจารณาเรื่องอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีแล้ว มีมติว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสำนวนการ
สอบสวนยังไม่ชัดเจนเพียงพอแก่การพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม จึงให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1
แสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เพื่อประกอบการพิจารณาอุทธรณ์ต่อไป

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ได้แสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม และรายงานผลการสืบสวนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2
ตามหนังสือ ลับ ที่ ศธ 04038/27 ลงวันที่ 30 มีนาคม 2553 ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ได้มีหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ.

ลับ ที่ ศธ 0206.9/0284 ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2553 แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีมาให้ถ้อยคำหรือชี้แจง ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เพื่อประกอบการพิจารณาอุทธรณ์ ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้รับเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2553 และผู้ฟ้องคดีได้แจ้งกลับมาทาง โทรศัพท์ว่าไม่ประสงค์จะมาชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม แต่ได้มีหนังสือ ลงวันที่ 26 และวันที่ 28 สิงหาคม 2553 ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาอุทธรณ์แล้ว

ต่อมา อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ในการประชุมครั้งที่ 10/2553 เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2553 ได้พิจารณาเรื่องอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีแล้วมีมติว่าการที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นหญิงมีสามี พักอาศัยร่วมบ้านหลังเดียวกันกับนาย ช ซึ่งเป็นชาย ย่อมเป็นที่ครหาแก่ผู้พบเห็น และเป็นเหตุให้เชื่อได้ว่ามีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวจริง เมื่อมีประจักษ์พยานซึ่งไม่มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ฟ้องคดีมาก่อนและไม่มีเหตุสงสัยว่าจะให้การปรักปรำผู้ฟ้องคดีเพื่อให้รับโทษ ต่างให้การสอดคล้องกันว่าผู้ฟ้องคดี และนาย ช มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาว ทั้งเมื่อพิจารณาผลการสอบสวนเพิ่มเติมแล้วก็ไม่อาจรับฟังในทางที่เป็นคุณแก่ผู้ฟ้องคดีได้ พิจารณาแล้วเชื่อว่าผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดจริงตามข้อกล่าวหา พฤติการณ์เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา 44 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กรณีกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มีคำสั่งลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการตามมติ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ การศึกษาชัยภูมิ เขต 11 เหมาะสมกับกรณีความผิดแล้ว อุทธรณ์ฟังไม่ขึ้น ให้ยกอุทธรณ์ พร้อมกับมีหนังสือ ลับ ที่ ศธ 0206.9/0352 ลงวันที่ 22 กันยายน 2553 แจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ที่ปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ และมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ที่ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น ต่อมาศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้องผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นต่อศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจสอบพยานหลักฐานต่าง ๆ สรุปได้ว่า ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นข้าราชการครู มีสามีที่จดทะเบียนสมรส ลูกเรียนกล่าวหาว่ามีความสัมพันธ์ในทางชู้สาวกับชายอื่นซึ่งเป็นข้าราชการที่มีคู่สมรสอยู่แล้ว โดยพยานบุคคล 3 ราย ที่พักอาศัยอยู่ใกล้เคียงกับบ้านพักของผู้ฟ้องคดีให้ถ้อยคำในทำนองเดียวกันว่า ได้พบเห็นทั้งสองคนอาศัยอยู่ด้วยกันที่บ้านซึ่งปลูกสร้างร่วมกัน ฝ่ายชายได้บอกกับพยานซึ่งเป็นผู้รับจ้างถมดินที่บ้านผู้ฟ้องคดีว่าผู้ฟ้องคดีเป็นภริยาของตน ผู้ฟ้องคดีได้ยอมรับว่าได้พักอาศัยอยู่บ้านเดียวกัน แต่เป็นการพักอาศัยชั่วคราว ส่วนสามีของผู้ฟ้องคดีให้การว่าผู้ฟ้องคดีไม่กลับบ้านที่อยู่ร่วมกับสามีทุกวัน โดยจะกลับเฉพาะวันเสาร์และวันอาทิตย์เท่านั้น ส่วนพยานฝ่ายของผู้ฟ้องคดีเป็นชาวบ้านคนละตำบล คนละพื้นที่ และเป็นข้าราชการซึ่งจะพบเห็นกันเฉพาะในสถานที่ราชการ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อพยานไม่มีเหตุโกรธเคืองหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะให้การปรักปรำผู้ฟ้องคดี และคำสั่งลงโทษทางวินัยไม่จำเป็นต้องปรากฏพยานหลักฐานจนปราศจากข้อสงสัยเหมือนการลงโทษทางอาญา ทั้งการดำเนินการทางวินัยและการดำเนินคดีอาญา มีหลักเกณฑ์วิธีการสอบสวน และการลงโทษไว้เป็นการเฉพาะแยกจากกันคนละส่วน และกฎหมายบัญญัติให้ดำเนินการทางวินัยได้โดยไม่ต้องรอฟังผลคดีอาญา โดยการที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นหญิงมีสามีพักอาศัยอยู่ร่วมบ้านหลังเดียวกันกับชาย

ยอมเป็นที่ครหาแก่ผู้พบเห็นและเป็นเหตุให้เชื่อได้ว่ามีความสัมพันธ์ฉันคู่สาวจริง อีกทั้ง การดำเนินการทางวินัยกับการดำเนินคดีอาญานั้นแยกต่างหากจากกัน โดยคดีอาญามีวัตถุประสงค์เพื่อนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ หากยังมีข้อสงสัยว่ากระทำความผิดจริงหรือไม่ ศาลจะยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้กับจำเลย แต่การดำเนินการทางวินัยนั้นเป็นการควบคุมความประพฤติของข้าราชการ เพื่อให้การปฏิบัติราชการอยู่ในกรอบของกฎหมาย ระเบียบ ข้อพึงปฏิบัติ ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ดังนั้น กรณีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างนาง ม กับผู้ฟ้องคดี แม้จะมีข้อตกลงว่านาง ม ยินยอมจะไปถอนคำร้องทุกข์ก็ไม่ทำให้การดำเนินการทางวินัย ของผู้ฟ้องคดีต้องระงับไป ผู้บังคับบัญชาสามารถใช้ดุลพินิจในการส่งลงโทษผู้ฟ้องคดีได้ โดยพิจารณาจากพยานหลักฐานและพฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหาตามที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนเป็นสำคัญ อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวจึงมีอาจรับฟังได้ สำหรับข้อโต้แย้งอื่นๆ ที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างนั้น เห็นว่าไม่จำต้องวินิจฉัยเพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงไป เมื่อผู้ฟ้องคดีมีพฤติการณ์อยู่อาศัยในบ้านร่วมกันสองต่อสองกับนาย ช จนตลอดข้ามคืน ย่อมอนุมานได้ว่ามีความสัมพันธ์พิเศษต่อกัน การที่ผู้ฟ้องคดีประพฤตินั้นไม่เหมาะสมเป็นเหตุให้บุคคลอื่นติฉินนินทาว่ามีความสัมพันธ์ฉันคู่สาวกับสามีของผู้อื่น จึงเป็นการไม่รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของหน้าที่ราชการและศีลธรรม อันถือว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 94 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 (เทียบเคียงได้กับมาตรา 85 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551) ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 พิจารณาอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีแล้วเห็นว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มีคำสั่งลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการนั้นเหมาะสมกับกรณีความผิดแล้ว จึงมีคำสั่งยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ลับ ที่ ศธ 0206.9/0352 ลงวันที่ 22 กันยายน 2553 จึงเป็นการวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ชอบด้วยหลักเกณฑ์ที่กำหนด ในข้อ 7 ข้อ 14 วรรคหนึ่ง ประกอบข้อ 17 วรรคหนึ่ง ของกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการอุทธรณ์ และการพิจารณาอุทธรณ์ พ.ศ.2550 แล้ว อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีจึงฟังไม่ขึ้น การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ศาลปกครองสูงสุดเห็นพ้องด้วยพิพากษายืน

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. 220/2567

เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย (ข้าราชการครูรับจ้างทำผลงานวิชาการประเมินวิทยฐานะ ถือเป็นการกระทำ ความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่)

คดีพิพาทระหว่าง นาง ป ผู้ฟ้องคดี กับ ศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และ กระทรวงศึกษาธิการ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 และ เลขาธิการคณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3

สรุปได้ว่า

นาง ป ผู้ฟ้องคดี เป็นข้าราชการบำนาญ โดยได้รับอนุญาตให้ลาออกจากราชการเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2558 และได้รับเงินบำนาญเดือนละ 23,951 บาท ขณะที่ผู้ฟ้องคดีเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู โรงเรียนเมืองสุรินทร์ วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้มีคำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ที่มีคำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ที่ 436/2552 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2552 แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงผู้ฟ้องคดี

ผู้ฟ้องคดีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีรับทำผลงานทางวิชาการให้นาง ล และครูรายอื่น ๆ โดยเรียกค่าตอบแทนรายละ 70,000 บาท และกล่าวอ้างว่าผู้บังคับบัญชาระดับสูงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เรียกเก็บเงินจากครูผู้ส่งผลงานทางวิชาการเพื่อขอมือหรือเลื่อนวิทยฐานะรายละ 40,000 บาท รวมทั้งกล่าวอ้างว่าผู้บังคับบัญชานุญาตให้ทำและบอกเรื่องดังกล่าวให้นาง ล ทราบเพื่อให้ติดต่อหาครูที่ต้องการให้ช่วยเหลือในการอ่านผลงานทางวิชาการและนำเงินส่งแก่ผู้ฟ้องคดี หากนาง ล หากครูผู้ต้องการให้ช่วยเหลือในการอ่านผลงานทางวิชาการได้จำนวนมาก ก็จะขอให้ผู้บังคับบัญชาลดส่วนของนาง ล เหลือ 30,000 บาท หากดำเนินการสำเร็จจะให้ค่าตอบแทน 100,000 บาท เหตุเกิดระหว่าง เดือนมีนาคมถึงเดือนธันวาคม 2551 โดยผู้ฟ้องคดีให้การปฏิเสธกรณีกล่าวหาว่าได้รับเงินโอนเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย 10,000 บาท คณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงได้ตรวจสอบการเคลื่อนไหวของบัญชีแล้วไม่ปรากฏยอดเงินจำนวนดังกล่าว ผู้กล่าวหาอ้างว่าจำวันเดือนปีที่โอนเงินไม่ได้ แต่คณะกรรมการฯ เชื่อว่าผู้ฟ้องคดีกระทำผิดจริง และมีมติเห็นควรลงโทษตัดเงินเดือนผู้ฟ้องคดี

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้มีคำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ที่ 274/2553 เรื่อง ลงโทษลดขั้นเงินเดือน ลงวันที่ 2 มิถุนายน 2553 ลงโทษลดขั้นเงินเดือนผู้ฟ้องคดี 1 ขึ้นตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2553 เป็นต้นไป และได้เสนอรายงานการลงโทษต่อกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2

วันที่ 19 พฤษภาคม 2560 ผู้ฟ้องคดีได้รับหนังสือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ลับ ที่ ศธ 04263/- ไม่ระบุวันที่ เดือนพฤษภาคม 2560 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 แจ้งว่า อ.ก.ค.ศ.วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ (ทำการแทน ก.ค.ศ.) ในการประชุมครั้งที่ 1/2560 เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2560 มีมติเพิ่มโทษผู้ฟ้องคดีเป็นไล่ออกจากราชการ และศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ได้มีคำสั่งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์ ที่ 48/2560 เรื่อง เพิ่มโทษลงวันที่ 21 เมษายน 2560 เพิ่มโทษผู้ฟ้องคดีจากระดับโทษลดขั้นเงินเดือน จำนวน 1 ขั้น เป็นไล่ออกจากราชการ ตั้งแต่วันที่ 11 พฤษภาคม 2558 (ซึ่งเป็นวันที่ได้รับอนุญาตให้ลาออกจากราชการ) เป็นต้นไป พร้อมแนบคำสั่งและแจ้งสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ต่อมาผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือ ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2560 ถึงประธาน ก.ค.ศ. อุทธรณ์คำสั่งพิพาทดังกล่าว โดยเจ้าหน้าที่รับไว้เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2560

เลขาธิการคณะกรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 มีหนังสือ ที่ กบข. 6020/5076/2560 ลงวันที่ 9 สิงหาคม 2560 ถึงผู้ฟ้องคดี ขอให้ชำระเงินชดเชย เงินประเดิม และผลประโยชน์ของเงินดังกล่าว จำนวนเงิน 322,088.75 บาท คืนแก่กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 มีหนังสือ ที่ กบข. 8030/6407/2560 ลงวันที่ 5 ตุลาคม 2560 ถึงผู้ฟ้องคดี ทวงถามขอให้ชำระเงินจำนวนดังกล่าว

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าตนไม่ได้กระทำความผิด และหากผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 เห็นว่าผู้ฟ้องคดีควรต้องได้รับโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย (เพิ่มเติม) หรือให้คณะกรรมการสอบสวนทางวินัยชุดเดิมดำเนินการในประเด็นที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 เห็นว่าผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดถึงขั้นต้องลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง รวมถึงกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยด้วย แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ไม่ได้ดำเนินการดังกล่าว ดังนั้น การออกคำสั่งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สุรินทร์ ที่ 48/2560 ดังกล่าว จึงไม่เป็นไปตามขั้นตอนอันเป็นสาระสำคัญ อีกทั้งตามรายงานการสอบสวนทางวินัย (แบบ สว.6) ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2553 นาง ล กล่าวหาพาดพิงผู้ฟ้องคดีว่านาง ล ได้โอนเงินเข้าบัญชี ธนาคารกรุงไทยของผู้ฟ้องคดี เพื่อรับจัดทำรายงานทางวิชาการเพื่อขอมิหรือเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ คณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ได้ตรวจสอบการเคลื่อนไหวของบัญชีดังกล่าวแล้วไม่ปรากฏยอดเงิน แต่กลับสรุปว่าผู้กล่าวหาจำวันเดือนปีที่โอนเงินจำนวนดังกล่าวคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง จึงเห็นได้ว่าการกล่าวหาว่าผู้ฟ้องคดีเข้าไปมีส่วนในการเรียกรับเงินจากบรรดาครูจึงไม่อาจรับฟังได้ตั้งแต่ต้น ดังนั้น คำสั่งพิพาทจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อครบกำหนด ๙๐ วัน นับแต่เจ้าหน้าที่รับหนังสืออุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดียังไม่ได้รับแจ้งผล การพิจารณาอุทธรณ์ จึงได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้น ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง (1) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 เพิกถอนคำสั่งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์ ที่ 48/2560 และให้คืนสิทธิของผู้ฟ้องคดีให้กลับไปเหมือนดังเดิมทุกประการ (2) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 เพิกถอนมติเพิ่มโทษผู้ฟ้องคดีในการประชุม ครั้งที่ 1/2560 (3) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ร่วมกัน

หรือแทนกันใช้เงินที่เป็นเงินบำนาญของผู้ฟ้องคดีตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2560 จนถึงเดือนธันวาคม 2560 เดือนละ 23,951 บาท เป็นเวลา 4 เดือน ที่ได้สั่งการจ่ายเงินบำนาญเนื่องจากคำสั่งพิพากษา เป็นเงิน จำนวน 167,657 บาท และดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินจำนวนดังกล่าว นับตั้งแต่วันที่นัดจากวันฟ้องคดีเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น (4) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 เพิกถอนหนังสือ หนังสือ ที่ กบข. 6020/5076/2560 ลงวันที่ 9 สิงหาคม 2560 โดยระหว่างพิจารณาคดีของศาล ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 ชะลอการเรียกเงินคืนจากผู้ฟ้องคดี เพราะหากศาลมีคำพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งที่พิพากษาในคดีนี้ ก็ไม่มีเหตุให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 จำต้องมีคำสั่งเรียกเงินคืนจากผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องในส่วนที่ฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 และไม่รับคำขอท้ายฟ้องข้อ 4 ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ตามคำสั่งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์ ที่ 48/2560 ตามมติ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ (ที่ทำการ แทน ก.ค.ศ.) ในการประชุมครั้งที่ 1/2560 โดยให้มีผลย้อนหลัง ไปถึงวันที่ออกคำสั่งดังกล่าว และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงิน จำนวน 167,657 บาท นับตั้งแต่วันที่ฟ้องเป็นต้นไปจนถึงวันที่ 10 เมษายน 2564 และดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี หรืออัตราดอกเบี้ยใหม่ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งออกตามความในมาตรา 2 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บวกด้วยอัตราเพิ่ม ร้อยละ 2 ต่อปี นับตั้งแต่วันที่ 11 เมษายน 2564 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้ฟ้องคดี คืบค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดแก่ผู้ฟ้องคดี กับมีข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการดำเนินการ ให้เป็นไปตามคำพิพากษามาตรา 69 วรรคหนึ่ง (4) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ว่าให้คืนสิทธิประโยชน์ที่ผู้ฟ้องคดีพึงมีพึงได้เสมือนหนึ่งไม่เคยได้รับโทษคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ ทั้งนี้ ภายในกำหนด 60 วัน นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยกฟ้อง

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ไม่เห็นพ้องด้วยกับคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น และได้อุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น โดยขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น โดยพิพากษายกฟ้องของผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อพิเคราะห์ถ้อยคำของพยานบุคคลตามรายงานของคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงที่ได้มีการสอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องจำนวนมากถึง 89 ราย โดยเป็นข้าราชการครูที่ทำและส่งผลงานทางวิชาการที่ส่วนใหญ่ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ได้จ่ายเงินให้ข้าราชการครูกลุ่มหนึ่งซึ่งมีนาง ล รวมอยู่ด้วย เพื่อตอบแทนความช่วยเหลือในการติดต่อผู้บริหารให้อ่านผลงานทางวิชาการเพื่อขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะ โดยนาง ล ให้การรับสารภาพด้วยความสมัครใจว่าผู้ฟ้องคดีตกลงช่วยเหลือทำผลงานทางวิชาการของนาง ล โดยเรียกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และได้ให้ข้อมูลพาดพิงไปถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ฟ้องคดีที่มีส่วนร่วมกระทำการ สามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ เวลา สถานที่ที่นัดจ่ายเงิน ตลอดจนบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในการเรียกเงินดังกล่าวได้ นอกจากนี้ นาง ล ไม่เคยมีความขัดแย้งกับ

ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีเหตุที่จะให้ถ้อยคำในลักษณะปรักปรำผู้ฟ้องคดี อีกทั้งหากไม่ใช่เรื่องจริงย่อมไม่ให้ถ้อยคำที่เป็นผลร้ายหรือเป็นปฏิกิริยาต่อตนเองซึ่งทำให้ต้องรับโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงด้วย รวมทั้งพยานบุคคลอื่นซึ่งเป็นข้าราชการครูที่ทำและส่งผลงานทางวิชาการส่วนใหญ่ต่างให้ถ้อยคำสอดคล้องกัน จึงเชื่อได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้รับจ้างนาง ล ทำผลงานทางวิชาการดังกล่าว และเกี่ยวข้องกับการเรียกรับเงินโดยอ้างว่าจะสามารถดำเนินการให้ครูผู้ส่งผลงานทางวิชาการผ่านการประเมินเพื่อขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ การรับจ้างทำผลงานดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการกระทำที่เรียกรับเงินหรือไม่ ย่อมเป็นการกระทำที่เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการของครู และบุคลากรทางการศึกษา จึงเป็นการกระทำอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง อันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 91 วรรคสอง และมาตรา 94 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มีคำสั่งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์ ที่ 48/2560 เรื่อง เพิ่มโทษ ลงวันที่ 21 เมษายน 2560 เพิ่มโทษผู้ฟ้องคดีจากระดับโทษลดขั้นเงินเดือน จำนวน 1 ขั้น เป็นไล่ออกจากราชการตั้งแต่วันที่ 11 พฤษภาคม 2558 เป็นต้นไป ตามมติ อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ(ที่ทำการแทน ก.ค.ศ.) ในการประชุมครั้งที่ 1/2560 เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2560 จึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ฟังขึ้น คำสั่งเพิ่มโทษผู้ฟ้องคดีเป็นลงโทษไล่ออกจากราชการ จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ศาลปกครองสูงสุดจึงพิพากษากลับคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เป็นยกฟ้อง

เอกสารที่ค้นคว้า

“กฎหมายปกครองเกี่ยวกับการศึกษา” ของศาสตราจารย์พิเศษ ดร. ชาญชัย แสงวงศ์

“เขตอำนาจของศาลปกครองและเงื่อนไขการการฟ้องคดีปกครอง” จากหลักสูตรหลักกฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง บรรยายโดย นายจำกั๊ด ชุมพลวงศ์ อธิบดีศาลปกครองระยอง

“คำอธิบายกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง” ของศาสตราจารย์พิเศษ ดร. ชาญชัย แสงวงศ์

“คู่มือสอบกฎหมายปกครอง” ของสุริยา ปานแป้น และ อนุวัฒน์ บุญนันท์

“คัมภีร์ปกครอง สรุปย่อหลักกฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ฉบับภาคสนาม” ของตระหง่าน เกียรติศิริโรจน์

“พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2543 ฉบับค้นคว้าอ้างอิง” ของอำพน เจริญชีวินทร์ และกฤษฎี เจริญชีวินทร์

“พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542”

“รวมคำพิพากษาและคำสั่งศาลปกครองสูงสุด” ของภาสพงษ์ เรณูมาศ

“คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ [พร. 1/2568](#)”

“คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ [อบ. 90/2567](#)”

“คดีหมายเลขแดงที่ [อร. 45/2562](#) คดีหมายเลขแดงที่ [อร. 46/2562](#) และคดีหมายเลขแดงที่ [อร. 50/2562](#), คดีหมายเลขแดงที่ [อร. 47/2562](#) และคดีหมายเลขแดงที่ [อร. 51/2562](#) , คำสั่งที่ [คร. 268/2562](#)”

“คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ [อร. 192/2565](#)”

“คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ [อ. 546/2560](#)”

“คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ [อบ. 220/2567](#)”

“เรื่องเด่น ประเด็นดี by สสค.” ([คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. 100/2567](#))



นางสาวอมรรัตน์ ชีวังกูร

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต
- ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต
- ปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
- กำลังศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ.2547 อาจารย์ 1 ระดับ 3
- พ.ศ.2556 ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ
- พ.ศ.2557 นักวิชาการโสตทัศนศึกษาชำนาญการ
- พ.ศ.2561 นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
- พ.ศ.2561 นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตพระนคร
- พ.ศ.2565 นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตดุสิต
- พ.ศ.2568 นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตพญาไท